

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1904. Andra Kammaren. N:o 17.

Onsdagen den 17 februari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 10 innevarande februari.

§ 2.

Föredrogos hvar för sig och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts å kammarens bord hvilande propositioner:

angående restitution till Kockums mekaniska verkstadsaktiebolag af erlagd tull för vissa från utlandet införda, vid byggandet af pansarbåten Tapperheten använda materialier; och
angående en inkomstskatt för år 1905.

§ 3.

Efter föredragning häruppå af de på kammarens bord hvilande motioner hänvisades:

herr *J. A. Lundgrens* motion, n:o 179, till bevillningsutskottet;

herr *G. Elovsons* motion, n:o 180, till konstitutionsutskottet;

herrar *F. Bergs* i Stockholm och *E. Hammarlunds* motion, n:o 181, till Riksdagens särskilda utskott; och

herr *P. Hörnsténs* motion, n:o 182, till statsutskottet.

§ 4.

Vidare föredrogos och hänvisades till statsutskottet Riksdagens revisorers berättelse om den år 1903 af dem verkställda granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1902.

§ 5.

Föredrogos, men bordlades åter bankoutskottets memorial n:is 2 och 3.

§ 6.

Härefter föredrogs statsutskottets utlåtande, n:o 29, angående riksgäldskontorets förvaltning under den tid, som förflutit, sedan ansvarsfrihet senast tillerkändes fullmäktige i nämnda kontor.

Punkterna 1:o) och 2:o).

Lades till handlingarna.

Punkten 3:o).

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 4:o).

Efter föredragning af denna punkt lämnades ordet på begäran till:

*Ang.
Riksdagens
trycknings-
kostnader.*

Herr Eklund, som yttrade: Jag har begärt ordet för att i denna punkt, som har afseende på Riksdagens tryckningskostnader, lämna några upplysningar.

Det framhålles på sidan 7 i utskottsbetänkandet, att öfvertidsarbete, som ju under senare år användts i afsevärd omfattning, blifvit betaldt med icke mindre än 50 å 100 % förhöjning. Det kan ju synas vara en betydligt hög siffra. Men jag vill påpeka, att precis samma siffror äro fastslagna i den tariff, som gäller mellan boktryckeriägarna å ena sidan och boktryckeriarbetarne å den andra. Boktryckeriägarna ha således icke i detta afseende debiterat högre belopp än de få betala sina arbetare. Då det ju kan vara ganska intressant för kammarens ledamöter att höra tariffens bestämmelser i detta afseende, skall jag tillåta mig uppläsa dem:

»Tariffen stadgar följande:

§ 26. *Öfvertidsarbete*, då sådant af vederbörande påkallas, betalas med 50 % förhöjning för de tre första timmarna efter ordinarie arbetstidens slut samt på sön- och helgdagar till kl. 1 e. m.; efter nämnda tider med 100 % förhöjning.

Arbete under nyårsdagen, midsommardagen och juldagen betalas med 150 % förhöjning.

Med öfvertidsarbete förstås det arbete, som förrättas annan tid än den af tryckeriet bestämda arbetstiden och under de tider, som äro anslagna till måltidsraster. Beräkningssättare, som ej har sysselsättning under vakttimmarna, äfven då dessa äro förlagda

under måltidsrasterna, erhåller, utom öfvertidsbetalning, ersättning enligt § 17, hvarmed menas att han skall erhålla timpenning.»

Vidare stadgas:

»Efter öfvertidsarbetets slut beräknas 9 timmars fritid, och om denna fritid helt eller delvis infaller å ordinarie arbetstiden, göres icke afdrag å lönen för veckolönsarbetare och erhåller beräkningsarbetare ersättning enligt § 17.

Öfvertidsarbete skall endast undantagsvis förekomma och sammanlagda öfvertiden pr vecka får icke utan ömsesidig öfverenskommelse öfverstiga 12 timmar.

Principalen underrättar personalen, såvidt ske kan, en half dag i förväg om öfvertidsarbete skall förekomma. Arbetare, som angifver giltig orsak, må icke förvägras befrielse från öfvertidsarbete.

Minst ett dygns ledighet i följd pr vecka tillkommer om möjligt hvarje arbetare.»

Således framgår af den upplästa §, att för öfvertid 50 och 100 % förhöjning är bestämd, hvaraf 100 % efter klockan 10 e. m. Därtill kommer ännu ett onus för boktryckeriägarne, och det är, att, om arbetaren tages i anspråk ett långt stycke in på natten, måste honom lämnas motsvarande fritid följande dag utan afdrag på lönen. Det betyder således, att, om en person står kvar till klockan 2 f. m., d. v. s. på natten, behöfver han inte infinna sig påföljande dag förrän klockan 11 f. m. Han blir därigenom den dagen befriad från 3 1/2 timmar af den ordinarie arbetstiden, men erhåller i alla fall ersättning för den tiden. Jag vill med denna upplysning ha framhållit, att det från boktryckeriägarne sida icke har varit något hvad man skulle kunna kalla kläsystem.

Vidare vill jag fästa uppmärksamheten på ett annat yttrande i utskottets betänkande. Det står här på sidan 9:

»För vinnande af det afsedda ändamålet att såvidt möjligt åstadkomma besparing vid riksdagstrycket är det enligt utskottets mening jämväl af största vikt, att tryckningsarbetet på lämpligaste sätt fördelas mellan de olika tryckerier, etc.

Det är uppenbart, att genom lämpligaste anordningar med afseende å fördelningen arbetet i många fall skulle kunna ordnas utan öfvertidsberäkning Dock icke alltid. Om t. ex. ett utskotts-betänkande omfattar en mängd ark och löper i ett sammanhang, kan detta gifvetvis icke fördelas på flere tryckerier. Fordrar man då, att arbetet skall vara färdigt inom mycket kort tid, måste tryckeriet ovillkorligen tillgripa öfvertidsarbete.

Vidare anförde:

Herr Hammarlund: Med anledning af den föregående ärade talarens anförande skall äfven jag be att få lämna några upplysningar.

Ang.
Riksdagens
trycknings-
kostnader.
(Forts.)

Any.
Riksdagens
trycknings-
kostnader.

(Forts.)

Hvarken statsrevisionen eller statsutskottet har på något sätt framhållit, att boktryckeriägarne här skulle, som den föregående talaren uttryckte det velat »klå åt sig» på statens bekostnad. Detta har icke blifvit sagdt. Hvad som framhållits, det är, att Riksdagens tryckningskostnader under de senaste åren stigit i afsevärd grad, och att några åtgärder säkerligen vore af nöden för att minska dessa kostnader.

Jag skall be att få erinra därom, att år 1897 voro tryckningskostnaderna i rundt tal 84,000 kronor, och att år 1902 dessa kostnader stigit till 166,700 kronor, d. v. s. ungefär fördubblats på fem år. Och går man till år 1903, som ännu icke varit föremål för revision, ha dessa tryckningskostnader, enligt hvad jag varit i tillfälle att inhämta, ytterligare ökats, så att de nu äro uppe i omkring 225,000 kronor. Detta, som sagdt, mot endast 84,000 kronor år 1897.

Under sådana förhållanden är det klart, att man ser efter, hvarpå detta må bero, och man finner därvid, att till en icke ringa del beror det på ökade kostnader för *öfvertidsarbete*. Och så vidt statsrevisorerna kunnat finna, har detta öfvertidsarbete användts i större utsträckning, än nödigt varit för vinnande af behöflig skyndsamhet för riksdagsarbetet.

Jag ber att få anföra några rent faktiska exempel, så att herrarna må få klart för sig, i hvad mån framställningen är berättigad. Exemplen har jag tagit från senast förfutna riksdag, så att det ej må sägas, att förhållandena nu äro ändrade.

Det finnes t. ex. ett häfte, som omfattar fem kungl. propositioner, alla af olika art och utan något inbördes sammanhang, såsom angående torfmossar, arrendeafgifters nedsättning, afvelshingstar, jordafsöndring o. s. v. Tryckningen häraf — inalles 5¹/₂ ark — betingade enligt kontrakt en kostnad af 203 kronor. Ändringar i korrektur kostade därjämte staten 114 kronor 30 öre, summa 317 kronor 30 öre. Men för öfvertid har staten dessutom betalt 720 kronor 30 öre. Det är mera än dubbla kostnaden, mera än 100 %. Enligt hvad den föregående talaren upplyste, utgår ersättning för öfvertidsarbete med 100 %, endast då det förrättas efter klockan 10 på aftonen. De kungl. propositioner, hvarom nu är tal, skulle alltså hafva satts och tryckts efter klockan 10 på aftonen, och ingenting gjorts vid dem på dagen.

När nu här är fråga om fem *olika* propositioner, kan det väl då vara nödvändigt, att dessa tryckas i ett och samma häfte? Kunde de icke hafva delats ut till *olika* tryckerier? Vi hade då fått flera häften, men detta hade väl icke haft någon betydelse. Men arbetet hade då kunnat utförts på ordinarie tid och 320 kronor inbesparats för statsverket.

Ett annat exempel. Detta rör en kungl. proposition, som omfattade 7¹/₄ ark och handlade om ett enda ämne, nämligen om tillgodogörandet af magnesitfyndigheter. Den är daterad den

31 mars, och man kunde väl tycka, att i fråga om en proposition, som inkommer vid denna tid, det icke borde spela någon roll, om den kommer på våra bänkar en eller en half dag tidigare, helst ämnet ju icke var af någon särdeles brådskaude art. Tryckningskostnaden för denna kungl. proposition uppgick till 265 kronor 50 öre, hvartill kommer ändringar i korrekturet, betingande en kostnad af 154 kronor 62 öre, alltså sammanlagdt 420 kronor 12 öre. Härtill är såsom ersättning för öfvertidsarbete debiteradt 420 kronor 12 öre eller precis lika mycket som alla öfriga kostnader. Hela denna proposition skulle således, ifall I förstån det rätt, hafva satts och tryckts efter klockan 10 e. m. På dagen har ingenting gjorts åt densamma, ty då skulle väl icke 100 % hafva tillagts på hela arbetskostnaden.

Jag skall anföra ännu ett tredje belysande exempel. Detta gäller Andra Kammarens protokoll för den 11 mars. Diskussionen rörde sig om straff för ämbetsbrott, och det kan tyckas, att det skulle betyda mindre, om detta protokoll utdelades några timmar tidigare, så sent som protokollen i allt fall komma oss tillhanda. Protokollet omfattar 3 $\frac{1}{2}$ ark och har betingat en tryckningskostnad af 230 kronor; för ändringar i korrekturet tillkomma 17 kronor, hvilket ju är mycket blygsamt i förhållande till korrekturkostnaderna för de kungl. propositionerna. För sättning och tryckning på öfvertid tillkommer 230 kronor. Hela detta protokoll skulle således hafva blifvit satt och tryckt efter klockan 10 på natten. Kan det verkligen påstås, att det härvidlag var nödvändigt att begagna öfvertid? Därmed kunde ju, ifall ett större tryckeri anlätades, icke vinnas mera än en half dag.

Det är ju så, att Riksdagen fordrar af statens ämbetsverk, att de skola iakttaga nödig sparsamhet med statens medel, men då Riksdagen fordrar detta af statens ämbetsverk, så bör också Riksdagen föregå med godt exempel och icke rent af slösa bort penningar.

Statsrevisorerna hafva, såvidt jag kunnat finna, alls icke velat göra några sådana inskränkingar i fråga om riksdagstrycket, att icke riksdagsarbetet skulle kunna fortgå med nödig skyndsamhet, men de hafva ansett, att tryckningen bör kunna anordnas så, att penningar icke onödigtvis kastas bort, utan här liksom på andra områden nödig sparsamhet iakttages.

Herr Lothigius: Eftersom öfverläggning uppstått om denna punkt, ber jag att, i anledning af utskottets uttalande därom, att genom en lämpligare fördelning mellan de fjorton boktryckerier, som åtagit sig tryckningsarbetets utförande, någon besparing skulle kunna åstadkommas, få meddela, att de ledamöter af kamrarne, som hafva inseedet öfver Riksdagens kansli, meddelat föreståndaren för tryckeriafdelningen en anmodan »att på lämpligaste sätt

*Ang.
Riksdagens
trycknings-
kostnader.
(Forts.)*

Ang.
Riksdagens
trycknings-
kostnader.
(Forts.)

fördela arbetet mellan de olika tryckerierna med iakttagande af ena sidan däraf, att detsamma verkställes så skyndsamt, att riksdagsarbetet icke hindras i sin jämna gång, samt af andra sidan däraf, att öfvertids- eller nattarbete icke påfordras i andra fall. än då sådant för riksdagsarbetets behöriga fortgång är nödvändigt». Säsom herrarne finna, är denna uppmaning hållen helt generelt, men kanslideputerade hafva icke tilltrött sig att inlåta sig på mera detaljerade instruktioner i detta fall, då de befarat, att allt för mycket detaljerade föreskrifter kunde föranleda riksdagstryckets försenande och sålunda, äfven om någon liten besparing i afseende på tryckningskostnaden kunde vinnas, på annat sätt föranleda vida större olägenheter genom riksdagsarbetets förlängning.

Här har framhållits — och detta fullkomligt riktigt — att kostnaden för riksdagstrycket i dess helhet ansenligt stigit sedan år 1892. Detta beror delvis på förhöjning i kostnaden för tryckeriarbetet, men också därpå, att riksdagstrycket svällt ut högst betydligt. För år 1892 upptager det inbundna riksdagstrycket på en bibliotekshylla en längd af 103 cm., men för år 1902 en längd af 145 cm.

Den åtgärd, som nu här af utskottet föreslås för att minska öfvertidsarbetet, kan man ju hoppas skola inverka i detta hänseende, men jag vill emellertid omnämna en omständighet, som gör det svårt för tryckeriföreståndaren, att verkställa en fördelning af arbetet, så att öfvertidsarbete så vidt möjligt är undvikas. I de kontrakt angående riksdagstrycket, som upprättas mellan riksgäldsfullmäktige och boktryckerierna bestämmes, bland annat, huru mycket tryck hvarje boktryckeri åtager sig att utan öfvertidsarbete verkställa *per vecka*. Om detta blefve ändradt så, att för hvarje boktryckeri i stället bestämdes ett maximum *per dygn*, blefve det lättare för tryckeriföreståndaren att, när han ser efter, hvad som är utlämnadt och vet, hvad som är att vänta, vända sig till det tryckeri, som vore mest ledigt, hvarigenom det blefve lättare att undvika öfvertidsarbete.

Sedan kontrakt angående riksdagstrycket för innevarande år blifvit ingångna, har af föreståndaren för tryckeriafdelningen ifrågasatts någon jämkning i prisen för öfvertidsarbete och framställning härom gjorts till samtliga boktryckerier, som lämna riksdagstrycket. Resultatet blef, att någon jämkning medgafs i fråga om visst tabelltryck, men i öfrigt afböjde boktryckarne all nedläggning på grunder, som de anfört i en gemensam skrifvelse, däri de anföra: »att prisen för riksdagstrycket, om äfven höjda under de senare åren, likväl icke höjts i den proportion, som våra arbetstaxor stegrats, samt att, sedan tiden för infordrande af anbud å 1904 års tryck redan utgått, godkännts en ny tariff, som ytterligare stegrat tryckprisen, så att boktryckarnes organisationer inom olika delar af landet offentligen tillkännagifvit en prisförhöjning å tryckarbete af 15 procent.»

Jag har endast velat meddela detta till kammarens kännedom.

Herr Eklund: Herr talman! Mitt förra anförande får under inga omständigheter uppfattas så, som om jag gjort några invändningar mot statsrevisorernas anmärkning i detta afseende. Jag sade ju tydligen, att jag endast ville lämna några upplysningar. Då jag under hand i Riksdagen hört, att man ansåg, att denna debitering af 50 à 100 procent för öfvertidsarbete skulle vara alltför högt tilltagen, ansåg jag nämligen lämpligt att meddela de af mig lämnade upplysningarna.

I öfrigt måste jag för min del gifvetvis instämma däruti, att det vore i hög grad önskvärdt, att kostnaderna för riksdagstrycket så långt möjligt är nedbrungas, och att det tillses, att öfvertidsarbete endast när så är absolut nödvändigt förekommer.

Det är rätt, såsom herr Hammarlund anförde, att under senare åren äfven riksdagsprotokollen tryckts på öfvertid. Detta synes åtminstone mig ganska öfverflödigt. Orsaken, hvarför så skett, torde vara beroende på, att dels i pressen och dels i Riksdagen framstälts önskemål, att protokollen måtte komma medlemmarna i Riksdagen tidigare tillhanda, än förut varit fallet. Men det synes mig, att en lämpligare utväg att nå detta mål — och framför allt billigare — skulle vara att inskränka den långa justeringstid, under hvilken protokollen ligga framme.

Herr Waldenström: Herr talman, mina herrar! Jag tror det vara hälsosamt, att denna anmärkning från revisorernas sida framkommit; jag tror äfven, att det icke blott är nödvändigt att inskränka kostnaderna för riksdagstrycket, utan också att det är möjligt. Emellertid bör man kanske först och främst anmärka, att, proportionsvis, Kungl. Maj:ts riksdagstryck, som utföres på öfvertid, kostar mera än Riksdagens öfvertidstryck. Här har redan anförts exempel på, att Kungl. Maj:ts propositioner slukat alltför stora summor för öfvertidstryck — större summor än som behöfts.

Hvad beträffar förklaringen till, att så mycket öfvertidstryck förekommer, så ligger den naturligtvis mestadels däri, att det fordras, att tryckningen skall skyndsamt verkställas. Men jag tror, att en förklaring också *kan* ligga däruti, att, när uti ett tryckeri privattryck och riksdagstryck trängas med hvarandra, så ligger det nära till hands för tryckeriets föreståndare att skjuta fram riksdagstrycket till natten, emedan det är lättare att få 100 procent för öfvertidstryck från Riksdagen än från en privat person. Jag vill icke säga, att detta är *vanligt*, men jag har tänkt mig att detta också *kan* vara en förklaringsgrund.

Vidare vill jag anmärka att, såsom mig synes, det är ganska öfverflödigt, hvad som dock i alltför stor utsträckning användes, att i utskottsbetänkandena motionerna fullständigt införes. Det händer visserligen, att ett utskott, i sitt utlåtande öfver en motion, beträffande motioneringen hänvisar till motionen. Men i det långt öfvervägande flertalet fall införes hela motionen för att där-

Ang.
Riksdagens
trycknings-
kostnader.
(Forts.)

Ang.
Riksdagens
trycknings-
kostnader.

(Forts.)

igenom kanske undvika besväret att åstadkomma ett kort referat af motionens hufvudpunkter.

Jag tror, med afseende å den hyllängd, som riksdagstrycket upptager och hvarom herr Lothigiuss nyss talade, att man skulle kunna inskränka densamma betydligt, därigenom att den praxis öfvergåfves att i utskottsbetänkandena för andra gången trycka hela motionerna.

Herr Eklund: Herr talman! Då jag anser, att den insinuation, som herr Waldenström nyss framslungade mot boktryckerierna, ej bör stå obesvarad, har jag begärt ordet.

Han yttrade, att boktryckerierna skulle skjuta fram riksdagstrycket till natten. Men jag ber att få försäkra honom och ledamöterna i kammaren, att detta visst icke är fallet. När riksdagstryck kommer till ett tryckeri, kastas allt annat arbete undan och man börjar med riksdagstrycket. Det är emellertid helt enkelt icke tänkbart, att ett större arbete, som omfattar åtskilliga ark, skulle kunna utföras på ett par timmar. I regel kommer riksdagstrycket tryckerierna tillhanda vid 3 å 4-tiden på eftermiddagen, med fordran om korrektur till morgonen därpå, t. ex. kl. 10. Det finnes icke någon möjlighet att på den ordinarie arbetstiden kl. 3—7 eller kl. 4—7 utföra detta arbete. Man måste ovillkorligen tillgripa natten. Och då ställer det sig gifvetvis på det sättet, om man skall trycka arbetet på natten, att icke blott den personal, som verkställer själfva arbetet, måste stanna kvar, utan att också en hel del annan personal måste blifva kvar, faktorer, maskinskötare o. s. v. Detta kostar gifvetvis ganska mycket. Äfven om en hel del sättning utföras på dessa 3 å 4 timmar och endast tryckningen sker på natten, motsvaras icke kostnaden för tryckningsarbetets utförande på öfvertid af förhöjning enbart å själfva tryckningskostnaden utan måste i sådant fall debiteras förhöjning äfven för det arbete, som skedde på ordinarie arbetstid. I vissa fall då ett tryckeri exempelvis har inne en dyrbar s. k. illustrationsform, som kostat flera dagars arbete i upplappning, såsom det heter, är denna forms uttagning ur pressen och ställande å sidan under det riksdagstrycket utföres förenad med mycket stor kostnad, hvilken icke ens ersättes med 100 procents förhöjning.

Med hvad jag härmed yttrat vill jag hafva sagt, att boktryckerierna göra allt hvad göras kan för att forcera Riksdagstrycket och visst icke uppskjuta det till natten. I regel går man tillväga på det sättet, att boktryckeriet, när ett arbete från riksdagen kommer, vänder sig till chefen för Riksdagens tryckeriexpedition med förfrågan, huruvida det är nödvändigt, att arbetet skall utföras på öfvertid. Svarar han nej, får detta icke ske; men har han bestämda order, att arbetet ovillkorligen skall vara färdigt t. ex. till morgonen därpå, och det icke är möjligt att på ordinarie tid hinna få arbetet utfördt, får tryckeriet tillstånd att använda

öfvertid. Tryckerierna kunna sålunda ej handla efter godtycke, utan de handla efter order från tryckeriexpeditionens chef.

Ang.
Riksdagens
trycknings-
kostnader.

(Forts.)

Herr von Friesen: Herr talman! Äfven jag tror, att det är fullkomligt riktigt, att statsrevisorerna hafva fäst uppmärksamheten på denna sak.

Meningen kan naturligtvis ej hafva varit, att några åtgärder skola vidtagas, som i någon mån skulle inverka menligt å riksdagsarbetet, utan meningen har endast varit den, att man, utan störande af riksdagsarbetets obehindrade och skyndsamma fortgång, skall vidtaga alla åtgärder, som kunna anses lämpliga, för att kostnaderna ej skola springa alltför mycket i höjden. Den ärade representanten för kanslideputerade omnämnde i detta hänseende en åtgärd, som herrar riksgäldsfullmäktige kunde vidtaga — och jag hoppas, att de också måtte vidtaga den åtgärden.

Jag tror äfven, att om tryckeriföreståndaren finge order att, innan han skickade arbete till ett tryckeri, höra sig för hvad tryckeriet kunde för tillfället prestera med afseende å tryckning, skulle detta också kunna bidraga därtill, att ett tryckeri ej blefve alltför mycket öfverhopadt med forceradt arbete från Riksdagens sida.

Såsom sagdt, jag anser, att det icke kan annat än gagna, att denna sak kommit på tal.

Herr Waldenström: Herr talman! Jag vill endast gent emot herr Eklund anmärka, att jag visst icke utslungade någon beskyllning mot boktryckerierna. Jag sade tvärtom, att jag *icke trodde*, att det var vanligt, men att jag antog, att det *kunde* förekomma — och detta därför att jag vet, huru privata personer, som låta trycka, kunna ligga efter för att få sitt arbete gjordt. Och när man ser, huru ofta det händer, att öfvertidsarbetet kostar precis på öret lika mycket som det ordinarie, och att tryckalstret därför blir jämt dubbelt så dyrt, som det annars skulle bli, så förledes man till den tanken, att boktryckerierna i sådant fall skjutit fram hela riksdagstrycket till öfvertid.

Jag vill emellertid icke på något sätt uttala någon beskyllning mot tryckerierna i allmänhet, men jag tror, att det varit skäl att fästa uppmärksamheten på detta förhållande.

Herr Wavrinsky i Stockholm: Herr talman! Herr Eklund nämnde, att man borde kunna spara på öfvertidsarbete vid tryckning af protokollen, och han hänvisade därvid till justeringstidens minskning. Med hänsyn härtill ber jag att få betona, huru viktigt det är, att protokollen komma ut i god tid. För befordrande häraf satte han i fråga minskning af justeringstiden, men jag ville rekommendera en annan åtgärd, som redan länge sedan träffats i danska Riksdagen, nämligen att icke protokollen sändas i ett stort

*Ang.
Riksdagens
trycknings-
kostnader.*

häfte, utan komma ut ark efter ark. Med en så kort justeringstid, som danskarna hafva, kunna de på sådant sätt hafva protokollen för ena dagens förhandlingar redan från den andra dagen i handom.

Jag undrar, om det icke vore skäl att fästa sin uppmärksamhet på vidtagande af en sådan åtgärd som denna, hvarigenom man skulle kunna få protokollen hastigare tillgängliga än nu är fallet.

Ytterligare anfördes ej. Punkten lades till handlingarna.

Punkterna 5:o—7:o.

Lades till handlingarna.

Punkten 8:o.

Utskottets hemställan bifölls.

§ 7.

Föredrogs hvart för sig och blefvo af kammaren godkända:

sammansatta stats- och bankoutskottets utlåtande, n:o 1, i anledning af verkställd granskning af fullmättiges i riksbanken och fullmäktiges i riksgäldskontoret åtgärder för utförande af det dem gemensamt lämnade uppdrag i fråga om uppförande å Helgeandsholmen af riksdags- och riksbankshus, och

bevillningsutskottets betänkande, n:o 1, i anledning af väckt motion om vissa ändringar i förordningen angående stämpelafgiften i fråga om lagfarts- och inteckningsprotokoll.

§ 8.

*Om stämpel-
frihet för vissa
tillstånds-
bevis.*

Vidare föredrogs bevillningsutskottets betänkande, n:o 2, i anledning af väckt motion om stämpelfrihet för tillståndsbevis för utförande af tillverkning vid skattefritt bryggeri, och begärdes därvid ordet af:

Herr Bökelund, som yttrade: Herr talman! Jag skall be att få upptaga kammarens tid för att i allra största korthet bemöta de skäl, som bevillningsutskottet anført för afslag å den motion, som jag och herr Lundell väckt i det ämne, som nu är i fråga.

Till en början anför utskottet: »Det torde emellertid kunna ifrågasättas, huruvida de nu afsedda tillståndsbevisens beläggande med stämpel till samma belopp som »tillståndsbevis» är med stämpelförordningens föreskrifter fullt öfverensstämmande». »Och», fort-

sätter utskottet, »då förordningen angående tillverkning och beskattning af maldrycker för nu ifrågakomna slag af handlingar uttryckligen använder benämningen bevis, lärer väl en dylik handling böra äfven med hänsyn till stämpelbeläggning vara att betrakta såsom vanligt, af offentlig myndighet utfärdadt bevis och såsom sådant, i likhet med flertalet af de bevis, som utfärdas af statsmyndigheterna, hänförligt till »bevis, annat» samt förty underkastadt stämpelafgift af endast 50 öre.»

Om stämpelfrihet för visst tillståndsbevis.

(Forts.)

Jag kan icke för min del finna, att den tolkning, som bevillningsutskottet här gör gällande, är riktig. Vid bedömandet af frågan, under hvilken rubrik af stämpelförordningen man skall hänföra detta bevis, kan jag icke anse, att man, såsom utskottet gjort, bör tillmäta afgörande betydelse åt den *benämning*, som lagen använder på denna handling. Ty vare sig expeditionen benämnes »tillståndsbref», eller »tillståndsbevis», så torde den väl med afseende på formen vara precis densamma. Det väsentliga synes mig vara, att genom denna expedition under bevisets form meddelas ett tillstånd att utöfva en näring eller ett yrke; och med denna uppfattning kan jag ej finna annat än att detta bevis bör beläggas med stämpel af 5 kronor.

Vidare säger utskottet att »enligt hvad för utskottet är känt, har ock hos flera länsstyrelser denna uppfattning gjort sig gällande vid stämpelbeläggning af dylika tillståndsbevis». Ja, däremot ber jag få invända, att det är mig bekant, att också flera länsstyrelser dela den uppfattning, som motionärerna omförmält i sin motion. Huru många länsstyrelser stå på ena eller andra sidan, kan jag för tillfället icke uppgifva, och det torde för bedömande af frågan vara af mindre betydelse.

Slutligen yttrar utskottet: »Vid sådant förhållande och då en stämpelafgift af 50 öre, hvilken afgift i regel kommer att utgöras endast en gång om året, i förevarande fall icke lärer kunna anses nämnvärdt betungande, finner utskottet stämpelfrihet för ifrågasvarande slag af tillståndsbevis så mycket mindre böra stadgas, som eljest äfven för åtskilliga andra slag af bevis stämpelfrihet med lika stort berättigande torde kunna ifrågasättas». Äfven jag anser en stämpelafgift af 50 öre icke blifva betungande för dessa svagdricksbryggare. Men jag ber att i detta sammanhang få påpeka, att, om denna expedition skall betraktas som »bevis, annat», så följer däraf med nödvändighet, att expeditionshafvanden är berättigad att pålägga expeditionen en lösen af 1 krona 50 öre, eller det belopp, som expeditionstaxan medgifver för »bevis, annat, da det särskildt utfärdas». Denna metod att taxera tillståndsbevis synes mig emellertid komma i strid med den princip, som torde vara uttalad i expeditionstaxan, nämligen den principen, att expeditionshafvande hos länsstyrelse icke bör få uppbära lösen för expedition, som sökande är skyldig att utlösa. Vare sig man nu anser, att detta tillståndsbevis bör draga en afgift af 5 kronor

(Om stämpelfrihet för visst tillståndsbevis.

(Forts.)

eller 2 kronor, anser jag tydligt, att svagdricksbryggaren borde vara fri från denna utgift. Då man från beskattning undantagit svagdrickat och då man endast ur *kontrollsynpunkt* har ålagt svagdricksbryggaren att rörande sin näring göra anmälan hos vederbörande myndighet, torde nämligen försiktigheten fordra, att sökanden i detta fall slipper erlägga någon afgift för expeditionen.

I det läge, hvori frågan kommit genom detta utskottets betänkande, hvilket torde komma att utan vidare godkännas af Första Kammaren, anser jag det emellertid icke vara skäl yrka återremiss af ärendet till utskottet. Jag har därför, herr talman, intet yrkande att framställa.

Herr Höjer: Herr talman, mina herrar! Jag skall villigt erkänna, att, då detta ärende inom bevillningsutskottets första afdelning och i bevillningsutskottet in pleno handlagts i ilande fart, det icke ligger utom möjlighetens gräns, att bevillningsutskottet möjligtvis i detta fall, såsom det väl stundom händt förut, har, som man säger, huggit i sten. Jag vill emellertid förklara, huru utskottet kommit till det slut, hvartill det kommit, och vill då nämna, att när detta ärende handlades i första afdelningen, var det en sakkunnig person, och en mycket sakkunnig sådan, som framkom med två mycket kategoriska påståenden. Det ena var, att det vore alldeles oriktigt att subsumera detta tillståndsbevis under »tillståndsbevis för utfövande af näring eller yrke». Ett sådant »tillståndsbevis för utfövande af näring eller yrke» behöfde svagdricksbryggaren icke uttaga, ty det har han tilläfsventyrs gjort förut. Det tillståndsbevis, hvarom *nu* är fråga, uttages däremot i början af tillverkningen och i regel minst en gång om året. Detta var den sakkunniges *ena* påstående. Utskottsafdelningen kunde så mycket mera lita på, att denne person visste hvad han sade, som han faktiskt i finansdepartementet skrifvit hela stämpelförordningen och därför borde ganska noga känna till, hvad som innehölls i stämpelförordningens olika paragrafer. Samme sakkunniges andra påstående var, att det sätt att tillämpa förordningen, hvarom han talat, faktiskt användes i flere län, och han förklarade att han själf utfärdat 2—300 sådana tillståndsbevis. Ofvan angifna tillämpning af förordningen sker äfven i Gäfleborgs län.

För öfrigt fästes utskottets uppmärksamhet därpå, att, om man befriade det tillståndsbevis, hvarom nu är fråga, från stämpel, så kunde för andra bevis af samma skäl fordras stämpelfrihet. Utskottet har, som det synes med skäl, dragit sig för dessa konsekvenser.

Den ärade motionären talade nyss om expeditionslösen. Det är riktigt, att, när det gäller uttagande af tillståndsbevis, svagdricksbryggaren får, utom stämpelafgiften, som är 50 öre, också betala 1 kr. 50 öre i lösen. Däremot kan icke finnas annan bot, än att

herr Bökelund nästa år motionerar om ändring af expeditionstaxan i den riktning, att expeditionslösen i ifrågavarande fall bortfaller.

I denna fråga har sålunda utskottet liksom jag stått i valet mellan två auktoriteter, herr Bökelund och herr Cavalli. Med all respekt för den högt ärade motionären, representanten från Kalmar, har jag dock ansett säkrast att böja mig för herr Cavallis auktoritet.

*Om stämpel-
frihet för visst
tillstånds-
bevis.*

Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Ytterligare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 9.

Bevillningsutskottets härefter föredragna betänkande, n:o 3, i anledning af väckt motion om ändring af 29 § bevillningsförordningen, blef af kammaren godkänt.

§ 10.

Till afgörande förelåg häruppå bevillningsutskottets betänkande, n:o 4, i anledning af väckt motion om ändring af 27 § bevillningsförordningen och 34 § inkomstskatteförordningen.

*Ang. hemlig-
hållande af
sjölfdeklara-
tion.*

I en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 43, hade herr J. Ström i Transtrand föreslagit,

det Riksdagen ville dels besluta, att 27 § i gällande bevillningsstadga ändrades sålunda: Granskning af de skattskyldiges till ledning för egen taxering lämnade uppgifter skall, därest den skattskyldige därom skriftligen gjort framställning, verkställas af — — — deltaga.

För innehållet af — — — — — erfordras.

Dylik uppgift må ej vara tillgänglig för andra än de personer, — — — — — däraf erhålla del, och må ej heller i taxeringsnämnds eller pröfningsnämnds protokoll intagas; — — — förstöras, samt dels besluta om motsvarande ändringar i inkomstskatteförordningens 34 §.

Utskottet hemställde dock, att herr Ströms förevarande motion om ändring af 27 § bevillningsförordningen och 34 § inkomstskatteförordningen icke måtte af Riksdagen bifallas.

Reservation häremot hade anmälts af herr Ericsson i Ofvamyra.

Sedan utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde motionären

Herr Ström i Transtrand: Herr talman, mina herrar! Jag skall be att helt kort få taga kammarens uppmärksamhet i anspråk med anledning af den motion, jag har väckt och som af utskottet blifvit afstyrkt.

Ang. hemlig-
hållande af
själfdeklara-
tion.

(Forts.)

Utskottet framhåller som skäl för sitt afstyrkande, att det hittills icke visat sig några svårare olägenheter af det nuvarande sättet för deklarationsuppgifternas granskning och att förevarande bestämmelser så kort tid varit pröfvade. Jag tänkte nog äfven, då jag väckte min motion, därpå, att den tid, hvarunder denna förordning varit gällande, varit jämförelsevis kort. Jag har dock haft tillfälle att ganska mycket pröfva dess verkningar under föregående året, då jag hade äran vara med som ledamot och ordförande både i bevillningsberedning och taxeringsnämnd samt i länets pröfningsnämnd, och jag fann då, att dessa bestämmelser äro sådana, att de betydligt försvårade arbetet på alla dessa ställen.

Jag vill här först och främst anmärka, att min motion *icke alls* berör hvad bevillningsstadgan innehåller om uppgifternas hemlighållande *i allmänhet*. Och som herrarne veta, är det tillräckligt sörjt för detta hemlighållande, då det är föreskrifvet, att vederbörande ledamot eller tjänsteman icke får vid vite yppa något af hvad som inom vederbörande taxeringsnämnder förekommit. Det är sålunda icke min mening, att dessa bestämmelser skulle på något sätt rubbas. Min motion gäller endast *den* sekretess, hvarom den kungl. kungörelsen af den 31 mars 1903 handlar. Enligt denna verkställes granskningen af vederbörande taxeringsmyndighets ordförande med biträde i hvarje särskildt fall af den ledamot, taxeringsmyndigheten utser, hvarjämte hos taxeringsnämnd och pröfningsnämnd kronoombudet skall deltaga i granskningen. Att arbetet härigenom i afsevärd mån försenas, är uppenbart. Ty det är lätt att tänka sig, hvilka olägenheter det skall medföra, då en person, som jämte ordföranden blifvit utsedd för granskningen, sasom jäfvig lämnar uppdraget och en annan person utses i hans ställe för att fortsätta denna granskning. Detta kan visserligen icke anses taga så synnerligt stor tid i anspråk inom bevillningsberedning och taxeringsnämnd som fastmer inom pröfningsnämnden, där man har flera sådana mål att på detta sätt afgöra. Dessutom kan det äfven vara fråga om, huru länge det där särskildt tillsatta sekreta utskottet skall fortsätta med sin granskning. Det heter i samma 27 §, att jämte dessa för granskning tillsatta personer skola ock vederbörande tjänstemän äga tillfälle att taga nödig del af dessa handlingar. Hvad som där kan menas med »nödig del» är icke alldeles klart bestämdt, och det har därför ifrågasatts, huruvida protokollsförare och längdförare vid pröfningsnämnden skulle vara berättigade att för fullgörandet af sitt uppdrag utan detta sekreta utskotts biträde taga del af dessa handlingar. Skulle bestämmelsen tolkas så, att dessa tjänstemän icke hade rättighet att utan sekreta utskotts biträde taga del af ifrågasvarande handlingar, skulle det förhållandet kunna inträffa, att ordföranden jämte kronoombudet och den valda ledamoten kunde få sitta i fjorton dagar efter sedan pröfningsnämndens arbete

slutat för att lämna nödiga upplysningar om dessa handlingar. Enligt mitt förmenande medför det ganska stora olägenheter och onödig tidsutdrägt, att dessa handlingar skola så behandlas. Om det nu blott vore fråga om tidsutdrägt, finge man väl underkasta sig detta. Men enligt mitt förmenande *försväras* också arbetet inom de särskilda nämnderna. När detta sekreta utskott skall lämna upplysningar till nämnderna, måste dessas beslut fattas på grund däraf, och följaktligen blir det, strängt taget, icke nämnderna, som besluta i dessa fall, utan de personer, som blifvit tillsatta för att granska de skattskyldiges uppgifter. Ty på grund af de uppgifter, de lämna, hafva nämnderna att fatta beslut. Arbetet måste således till följd häraf betydligt försväras. Det synes mig därför vara tillräckligt med den sekretess, som nu är ålagd nämnderna i sin helhet.

*Aug. hemlig-
hållande af
själfdeklaration.*

(Forts.)

Jag har dock i min motion icke velat gå så långt, utan har ansett, att sekretess kan under vissa förhållanden vara nödvändig i den ordning, som förordningen föreskrifver, och jag har därför, såsom motionen visar, tänkt mig, att de, som önska en sådan behandling, böra å sin handling anteckna, att de vilja hafva den hemlig, under det att de andra handlingarna skulle vara tillgängliga inför vederbörande nämnder. Beträffande hvad man däri-
genom skulle vinna i tid, torde kunna antagas, att något större antal uppgiftsskyldige icke skulle komma att göra sådan anteckning — kanske icke mer än tio procent af alla — och arbetet för sekreta utskottet sålunda i högst väsentlig mån underlättas.

På grund af hvad jag anfört, ber jag att få yrka bifall till motionen.

Herr Beckman: Herr talman, mina herrar! Såsom synes af betänkandet, har utskottet haft det hufvudskälet för sitt afstyrkande, att under den korta tid, som denna författning varit gällande, det icke kunnat visas, att så stora olägenheter vidlåda det nuvarande förfaringssättet, som den ärade talaren för sin del såsom ordförande i olika nämnder funnit. Utskottet har å andra sidan föreställt sig, att, om alla uppgifter skulle granskas af nämnderna i sin helhet, skulle detta, då alla dessa uppgifter skulle in pleno diskuteras, vålla en tidsutdrägt, som icke vore mindre än den, som uppkommer, om nämnderna nödgas någon gång afbryta arbetet för att det så kallade sekreta utskottet må få tillfälle att ånyo sammanträda, när de föranledas därtill.

En annan principfråga, som den ärade motionären här framdragit, är påståendet, att utom tidsutdräkten arbetet inom beredningen skulle försväras, i fall man vore nödgad att behålla sekretessen. Det är dock svårt att förstå detta just därför att detta utskott blott inom noga bestämda gränser är ett sekret utskott: det har ju att lämna alla uppgifter, som äro nödiga för taxeringen. Och då kan man tvärtom tänka sig, att den förberedande

Ang. hemlig-
hållande af
själfdeklara-
tion

(Forts.)

behandling af uppgifterna, som sedan ägt rum, skulle kunna vara en styrka för arbetet. Det är icke meningen att det sekreta utskottet skall undanhålla något, som bör och måste meddelas, för att vederbörande nämnd skall kunna fullständigt bedöma frågan.

Då, som sagdt, författningen så kort tid varit gällande, synes det mig, att man borde afbida dess verkningar på olika håll. Ty att förhållandet är olika på olika trakter, synes uppenbart. Detta har vid öfverläggningen inom bevillningsutskottet också påvisats. Man har från några håll fått höra den alldeles motsatta uppgiften, att sekretessen *icke* försvårar arbetet. Det kan vara möjligt, att, såsom motionären antager, åtskilliga deklarationskyldige icke skulle skriva under denna förklaring å deklarationsformuläret, att man önskade, att uppgiften skulle hemlighållas. Det är möjligt, att på vissa orter många skulle underlåta det, men det är också möjligt, att på andra håll ett mycket litet antal skulle så göra. Det skulle väl för flertalet knappt vara af något särskildt intresse att få alla sina uppgifter behandlade med den större offentlighet, som bevillningsförordningen medgifver.

På dessa grunder anser jag lämpligt att vidhålla, hvad utskottet hemställt, och yrkar därför bifall till utskottets förslag.

Herr Ericsson i Ofvanmyra: Herr talman, mina herrar! Jag kan icke finna, att utskottets motivering för dess afslagsyrkande äger befogenhet. Utskottet har själfvtederlagt detta sitt påstående i nästa betänkande. Där kommer utskottet och föreslår en ändring, som är föranledd af den nya inkomstskatteförordningen. Där har utskottet ej ens kunnat påvisa, att man haft någon olägenhet af nu gällande bestämmelser, och det oakadt kommer utskottet och föreslår en ändring.

Därjämte vill jag nämna, att, när vi i utskottet behandlade frågan om själfdeklaration, jag var afgjordt emot att införa sekretessen. Jag tror icke, att det bidrager till att uppfostra karakterer att ställa till med dylikt hemlighetmakeri, som här verkligt är fallet. Man fick emellertid kompromissa och man fick gifva med sig för att därigenom få hufvudfrågan igenom. Nu är det emellertid icke fråga om att göra någon rubbning i detta fallet. Den, som vill behålla sekretessen, den får det lika väl äfven om motionärens förslag antages. Han ålägges blott att själf teckna på handlingen, att han vill hafva den hemlighållen. Jag tycker, att man borde tillmötesgå ett så moderat förslag, synnerligast som man därmed säkerligen skulle i väsentlig grad underlätta arbetet hos taxeringsmyndigheterna.

Jag har velat nämna detta och har inom utskottet kämpat för motionen. Jag vill därför nu yrka bifall till densamma.

Herr Svensson i Skyllberg: Herr talman, mina herrar! Äfven jag anser mig böra yrka bifall till herr Ströms motion.

Min erfarenhet säger mig, att man bör bifalla motionärens framställning. Den, som önskar sekretess, bör få åtnjuta den, men beträffande dem, som *icke* önska den, är det illa att ha den. Det kan ofta nog vara svårt och obehagligt för de få, som hafva att pröfva de lämnade deklara-tionsuppgifterna, att sedan meddela de öfriga sitt beslut, därest deklara-tionen ej godkänns. Jag tror, som sagdt, att taxeringsarbetet skulle vinna på om herr Ströms motion godkänns, och jag yrkar därför bifall till hans framställning.

Ang. hemlig-hållande af själfdeklara-tion.

Herr K. G. Karlsson i Göteborg: Herr talman, mina her-rar! Jag skall påminna därom, att, när det var fråga om själf-deklara-tionens införande, en af de viktigaste invändningarna, åtminstone inom affärskretsar, var den, att affärshemligheter skulle komma att röjas genom denna själfdeklara-tion. Här har nu en reservant inom utskottet sagt, att han varit afgjordt emot sekre-tes-sen, ty den skulle icke bidra till att »fostra karaktären», men det är ju endast ett slagord att säga något sådant. Man bör väl ändå komma i håg, att det för affärsmännen kan vara olämpligt att låta hvar och en titta i deras papper. Det är icke fråga om att de därför böra vara sämre karaktärer, utan det är en naturlig fordran, som icke bör förväna. Nu säger man vis-serligen, att det förslag, man här framställt, är af sådan art, att det icke minskar sekretessen för dem, som fortfarande vilja hafva den. men jag tror, att det inom ganska stora kretsar i vårt land skulle väcka oro, om man nu redan efter endast ett års erfarenhet började att göra ändringar i fråga om denna sekretess. Det är därför jag för min del varit med om utskottets betänkande och det är därför jag ber, herr talman, att få yrka bifall till detsamma.

Öfverläggningen var härmed afslutad. Därunder hade yrkats dels bifall till utskottets hemställan, dels ock afslag därpå och bifall i stället till den i ämnet väckta motionen. Herr talmannen, som nu framställde proposition å dessa yrkanden, fann den förra propo-si-tionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes likväl, i anledning hvaraf nu uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller bevillningsutskottets hemställan i utskottets förevarande betänkande, n:o 4, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren med afslag å utskottets berörda hemställan bifallit den i ämnet väckta motionen.

Omröstningen utvisade 127 ja mot 55 nej; och hade alltså utskottets hemställan bifallits af kammaren.

§ 11.

*Ang. ändring
af 33 § bevillningsförordningen.*

Å föredragningslistan fanns härefter upptaget bevillningsutskottets betänkande n:o 5, i anledning af väckt motion om ändring af 33 § bevillningsförordningen.

I en inom Första Kammaren väckt motion, n:o 1, hade herr *P. Sörensson* föreslagit,

att Riksdagen ville besluta sådan ändring i 33 § af gällande bevillningsförordning, att afskrifter af nästföregående års taxeringslängder och utdrag af protokollen hos det årets vederbörande taxeringsnämnd och pröfningsnämnd skulle aflämnas till ordföranden i bevillningsberedningen senast den 20 mars.

Därjämte hade i motionen hemställts, att, om annan ändring i bevillningsförordningen eller inkomstskatteförordningen förorsakades af nyssberörda förslag, bevillningsutskottet ville därom hos Riksdagen göra framställning.

Utskottet hemställde, att Riksdagen i anledning af herr Sörenssons förevarande motion ville besluta, att 33 § bevillningsförordningen, sådant detta lagrum lydde enligt kungl. kungörelsen den 3 december 1898, skulle erhålla följande ändrade lydelse:

33 §.

Till bevillningsberedningens ordförande skall å landet härads-skrifvaren och i stad vederbörande tjänsteman senast den 20 april, vid bot af tre kronor för hvarje öfverskjutande dag, hafva aflämnat på mantalslängden grundade, enligt fastställda formulär uppställda längder, upptagande samtliga inom beredningens distrikt belägna fastigheter, å hvilka jämlikt 5 § särskilda taxeringsvärden skola sättas, äfvensom fastigheternas ägare eller i fall, som i 2 § sägs, deras innehafvare. Dessutom böra vid samma tillfälle till beredningens ordförande aflämnas tillräckligt antal tryckta blanketter till taxeringslängden öfver inkomstbevillningen, uti hvilken enligt fastställt formulär uppgjorda längd beredningen införer alla de personer, som beredningen anser skyldiga att dylik bevillning inom distriktet erlægga. I stad böra beredningarna till dessa längders upprättande och kompletterande åtnjuta nödigt biträde af vederbörande uppborås- eller annan därtill utsedd tjänsteman.

Senast den 20 mars skola till beredningens ordförande aflämnas, på landet af kommunalstämmas ordförande och i stad, utom Stockholm, genom magistratens försorg, såväl de i 53 § 3 mom.

omförmälda afskrifter af nästföregående års taxeringslängder som äfven de i 51 och 63 §§ omförmälda utdrag af protokollen hos det årets vederbörande taxeringsnämnd och pröfningsnämnd.

Ang. ändring af 33 § bevillningsförordningen.

(Forts.)

I öfverensstämmelse med den för taxeringsmyndigheterna utfärdade särskilda instruktion och under tillämpning af de i denna förordning stadgade grunder åligger det beredningen att föreslå och uti förberörda längder införa det fastighetsvärde och det inkomstbelopp, för hvilket bevilling skall inom beredningsdistriktet påföras hvarje skattskyldig, med iakttagande därvid, att uppskattad inkomst af rörelse, yrke eller eljest, allt efter som inkomsten deltagar i vägunderhåll eller ej, införes i vederbörlig kolumn, på sätt bilagda formulär n:o 5 utvisar; och bör beredningen därvid följa den inom samma ort senast upprättade mantalslängd, hvilken för sådant ändamål skall, sedan densamma blifvit i föreskrifven tid och ordning granskad, jämte alla därtill hörande uppgifter och handlingar senast den 20 april tillställas ordföranden i ortens bevillningsberedning.

Finnes inom distriktet municipalsamhälle, skola de inom detta samhälle förekommande fastighetsvärden och inkomstbelopp i längderna särskildt angifvas och sammanföras. Om af fastighet endast en del faller inom municipalsamhällets område, skall i anteckningskolumnen anmärkas, huru stor del af fastighetens hela värde belöper å sagda del af fastigheten.

Efter det utskottets berörda hemställan blifvit uppläst, begärdes ordet af

Herr Persson i Stallerhult, som yttrade: Herr talman! Detta förslag, som bevillningsutskottet här tillstyrkt, är af så ringa innebörd, att man ej bör spilla många ord därpå, ty det kan icke anses hafva stor betydelse, om det tillstyrkes eller icke. Jag får emellertid för min del säga, att därför, att denna förändring är så obetydlig, tager jag mig friheten yrka afslag å densamma. Här är meningen, att den tid, som vederbörande kommunala myndigheter hafva att i sin hand behålla taxeringslängderna, skall minskas med en månad. Jag för min del skulle hafva varit med om att tillstyrka ett förslag, som afsåg, att de kommunala myndigheterna *för alltid* skulle få behålla taxeringslängderna, ty jag kan icke finna annat, än att dessa längder äro af så stor nytta för kommunen, att de böra behållas inom kommunen hela tiden. Nu går reformen i den riktningen, att man skulle få förkortad den tid, man inom kommunen får behålla dessa längder. Jag tycker, att denna kammare icke bör gå in härpå. Nu säges det, att det är ett trängande behof för bevillningsberedningens ordförande att hafva dem längre än han nu har. Jag tviflar, att detta behof förefinnes, ty den tid, inom hvilken häradsskrifvarens förslag, som grundar sig på sista mantalslängden, skall lämnas, skall ju bibehållas oförändrad och då

Ang. ändring
af 33 § bevil-
lingsförord-
ningen.
(Forts.)

lärer ingenting kunna uträttas med föregående årets längd, förrän detta förslag ankommit från häradsskrifvaren. Om det är så, att han har behof af dem längre tid, och om det icke är tillräckligt med den tid, som nu är stadgad, kan jag icke se annat, än att vederbörande statstjänare böra göra afskrifter af längderna för taxeringsmyndigheternas räkning och skicka dem afskrifterna.

Jag är, som sagdt, öfvertygad om att dessa handlingar *alltid* borde finnas för de kommunala myndigheterna tillgängliga. Ty det är ju såväl äganderätts- som andra förhållanden, som man där finner reda på. Och när man har afhändt sig dessa handlingar, kan det förorsaka de skattskyldiga rätt stora utgifter. Men har kommunen dem hela året om, kan hvar och en få låna dem och skriva af dem, och man slipper att hos häradsskrifvaren lösa taxeringsbevis, som kostar icke så obetydligt.

Jag tycker alltså, att man bör behålla den tid, som är fastslagen i bevilningsförordningen. Och därför tager jag mig friheten att yrka afslag på utskottets hemställan.

Häruti instämde herrar *Persson* i Tällberg, *Ericsson* i Ahlberga och *Åkerlund*.

Herr *Ericsson* i Ofvanmyra: Herr talman! Äfven jag har samma uppfattning i denna fråga som den föregående talaren. Jag har emellertid icke reserverat mig mot utskottets beslut, just på den grund att jag ansåg frågan så obetydlig. Men då ett yrkande om afslag nu blifvit framställt, har jag begärt ordet för att understödja detsamma.

Inom utskottet har jag arbetat för att få till stånd ett utlåtande, som skulle gå i motsatt riktning mot det af utskottet nu framlagda, och vi uppsatte också ett sådant utlåtande, som slutade med den hemställan, »att herr *Sörenssons* föreliggande motion om ändring af 33 § bevilningsförordningen icke måtte af Riksdagen bifallas».

Vi ansågo för vår del, att den af motionären förordade »reformen» skulle vara en reform baklänges. Förhållandet är nämligen det, att det på landsbygden finnes många bevilningsberedningsdistrikt, som omfatta flera kommuner, och om nu kommunalstämмоordförandena i dessa kommuner skulle blifva ålagda att redan den 20 mars till beredningens ordförande insända de nu ifrågavarande afskrifterna, skulle de blifva förhindrade att bistå dem, som ville ha deras hjälp vid uppsättandet af sina själfdeklarationer, och som sökte sådan hjälp efter den 20 mars. Om nu utskottets förslag skulle gå igenom, måste dessa personer söka dylikt bistånd hos beredningens ordförande, som kanske vore boende ganska aflägsset i en annan kommun. Reformen skulle alltså medföra svårigheter för de deklarationsskyldige i stället för förmåner. Vi på afdelningen trodde därför, att det var riktigt att afslå motionen.

Det kom emellertid till utskottets kännedom, att ett par storkaxar i en kommun inte kommit riktigt öfverens. Den ene af dem var bevillningsberedningens ordförande, den andre kommunalstämmans ordförande. *Ang. ändring af 33 § bevillningsförordningen.* Bevillningsberedningens ordförande hemställde till kommunalstämмоordföranden: »Var så god och lämna mig de där afskrifterna af taxeringslängderna!» Men kommunalstämмоordföranden svarade: »Nej tack, jag behåller dem till den 20 april», och med stöd af författningen behöll han afskrifterna. Nu tyckte majoriteten inom utskottet, att det var väl ändå synd, att den där bevillningsberedningsordföranden inte fick sin vilja fram, och de ansågo, att de borde hjälpa honom, och på det sättet kom utskottets beslut i frågan till stånd. (Forts.)

Herr Lindblad: Ja, herr talman, denna fråga tror jag icke vi kunna blåsa upp till någon stor fråga. Anledningen därtill, att bevillningsutskottet ansett sig kunna gå med på en framställning sådan som den nu förevarande, är den, att utskottet i år har att behandla ett ovanligt stort antal motioner angående ändringar i bevillningsförordningen, och då det är antagligt, att åtminstone några af dessa motioner komma att föranleda ändringar i nämnda förordning, har det synts utskottet vara lämpligt att på samma gång passa tillfället och tillgodose sådana mindre viktiga önskemål som det, hvarom här fråga, så att man icke behöfver utgifva särskilda tillägg till bevillningsförordningen endast på den grund, att dylika små ändringar sedermera kunna vinna Riksdagens bifall.

En talare har nu här framhållit, att utskottets beslut i frågan endast föranledts däraf, att i ett enda fall vissa myndigheter icke kommit öfverens. Jag vill omtala, att i min hemtrakt ha några dylika misshälligheter aldrig förekommit, utan där ha bestämmelserna varit tillräckliga, men det beror därpå, att de, som härvidlag haft något att säga, ha gått hvarandra till mötes.

Såsom varande kommunalstämmans ordförande i min socken, har jag sålunda, långt innan jag varit skyldig därtill, lämnat ifrån mig de afskrifter, som i motionen åsyftas. Olyckan är emellertid den, att det nu faktiskt står, att dessa afskrifter icke förr än »senast den 20 april» skola aflämnas till ordföranden i bevillningsberedningen. Således kan man träffa på en mer eller mindre envis kommunalordförande, som säger: »Jag är icke skyldig att lämna ifrån mig afskrifterna förr än den 20 april», och då står bevillningsberedningens ordförande där och kommer ingen vart.

Nu är onekligt, att, om man vill gå till väga så, som herr Carl Persson i Stallerhult anser lämpligast, nämligen så, att man så länge som möjligt skulle få behålla ifrågavarande afskrifter inom kommunerna, detta skulle medföra en viss fördel, ty man skulle då alltid ha dem till hands hos kommunalstämmans ordförande. Jag ser emellertid ingen anledning till, att man skulle

Ang. ändring
af 33 § bevil-
lingsförord-
ningen.

(Forts.)

behöfva dessa afskrifter inom kommunerna längre än till den 20 mars. De behöfvas först och främst på hösten i och för uträknandet af prästerskapets löner, och då begär alltid kommunalnämndens ordförande att få låna dessa handlingar. Vidare behöfvas de på våren för kontroll af debetsedlarne, men jag tror icke, att man på landsbygden har några kommunala uppboordsstämmor efter den 20 mars. Och slutligen brukar stämmans ordförande gärna hafva någon gammal afskrift liggandes, däri han infört ändringar för året.

Om icke kommunalstämmans ordförande vill i någorlunda god tid före den 1 april aflämna de afskrifter, hvarom nu är fråga, till bevillningsberedningens ordförande, står denne verkligen där utan möjlighet att kunna hjälpa dem, som enligt författningen vända sig till honom med begäran om råd och upplysningar om, huru de skola själfdeklarera.

Det synes vara mycket lämpligt, att man på sätt, som nu är föreslaget, skipar rätt härvidlag och så att säga ställer kyrkan midt i byn. Vill allmänheten vända sig till kommunalstämmans ordförande före den 20 mars, så är ju det mycket bra, men skall bevillningsberedningens ordförande kunna hjälpa dem, som vända sig till honom mellan den 20 mars och den 1 april i frågor rörande själfdeklaration, är väl han också i sin goda rätt, om han önskar att ha tillgång till föregående årets taxeringslängder. Genom vidtagande blott af den lilla enkla ändring, som här är föreslagen, undslipper man att ålägga häradsskrifvarne det alldeles onödiga besväret att göra tvenne afskrifter af taxeringslängderna. Det tyckes, som om detta icke skulle behöfvas, utan de kommunala myndigheterna och bevillningsberedningarnas ordförande borde väl kunna vara sams, så att de senare fingo sig till handa nu ifrågavarande afskrifter åtminstone 10 dagar före den tid, då själfdeklarationerna skola vara aflämnade.

Då jag alltså i denna fråga har samma uppfattning som bevillningsutskottet, ber jag att få yrka bifall till utskottets nu förevarande hemställan.

Härmed var öfverläggningen afslutad. I öfverensstämmelse med de yrkanden, som därunder förekommit, gaf herr talmannen propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels ock på afslag å såväl berörda hemställan som den i ämnet väckta motionen. Herr talmannen ansåg förstnämnda proposition vara med öfvervägande ja besvarad, men som votering begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller bevillningsutskottets hemställan i utskottets förevarande betänkande n:o 5, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren afslagit såväl utskottets berörda hemställan som den i ämnet väckta motionen.

Omröstningen utföll med 89 ja mot 80 nej; och hade kammaren alltså bifallit utskottets hemställan.

§ 12.

Vidare förelåg till afgörande bevillningsutskottets betänkande n:o 6, i anledning af väckt motion angående frihet för Nobelstiftelsens fonder från utgörande af inkomstbevällning. Ang. bevillningsfrihet för Nobelstiftelsen.

Till bevillningsutskottets behandling hade öfverlämnats en inom Andra Kammaren af herrar *H. Hedlund* och *C. A. Lindhagen* väckt motion, i hvilken förslag framställes,

att Riksdagen behagade besluta det förtydligande tillägg till bevillningsförordningens § 11 mom. 2 b), att efter ordet stipendii-fonder inrycktes orden: 'däribland Nobelstiftelsens fonder'.

Utskottet hemställde, att herrar Hedlunds och Lindhagens förevarande motion angående frihet för Nobelstiftelsens fonder från utgörande af inkomstbevällning icke måtte af Riksdagen bifallas.

Vid betänkandet hade emellertid fogats reservationer:

af herr *Almström*;

af herr *Jansson* i Krakerud beträffande motiveringen;

af herr *Beckman*, som hemställt, att Riksdagen behagade besluta det förtydligande tillägg till bevillningsförordningen § 11 mom. 2 b) och till förordningen om inkomstskatt den 21 juni 1902 § 15 mom. 1 b), att efter ordet »stipendii-fonder» inrycktes orden: 'däribland Nobelstiftelsens fonder';

samt af herrar *Bromée* i Billsta, *K. G. Karlsson* i Göteborg, friherre *Bonde* och *Höjer*, hvilka instämt med herr Beckman.

Utskottets hemställan upplästes, hvarefter ordet begärdes af

Herr Beckman, som yttrade: Herr talman, mina herrar! Säsom herrarne finna, ha fem af utskottsledamöterna från denna kammare reserverat sig mot det slut, hvartill utskottet kommit. Jag ber att först få yttra några ord om det *formella* läget af denna reservation.

Som af betänkandet framgår, har i motionens kläm endast yrkats på befrielse för Nobelstiftelsens fonder från den inkomstbevällning, som utgår enligt bevillningsförordningen. Motionärernas hela resonemang går emellertid ut på, att frikallelsen äfven skulle

Ang. bevil-
ningsfrihet
för Nobelstif-
telsen.
(Forts.)

gälla inkomstskatten. För mig, som har skrifvit själfva reservationen, fanns naturligtvis icke någon annan utväg att få fram inför Riksdagen hvad jag anser bort vara utskottets yrkande än att upptaga äfven den senare frågan, d. v. s. det önskemål, som uttalas i motionen, fastän icke i dess kläm. Jag har därför, såsom herrarne finna, nödgats formulera min hemställan sålunda: »Jag anser därför, att utskottet med anledning af motionen bort hemställa, att Riksdagen behagade besluta det förtydligande tillägg till bevillningsförordningen § 11 mom. 2 b) och till förordningen om inkomstskatt den 21 juni 1902 § 15 mom. 1 b), att efter ordet »stipendiefonder» inryckas orden: 'däribland Nobelstiftelsens fonder'».

När emellertid bevillningsutskottet icke själf begagnat den motionsrätt, som tillkommer utskottet, kan det ju vara tvifvel underkastadt, om det finnes någon möjlighet att genom reservation få fram en dylik utsträckning i fråga om de önskemål, som uttalats i motionen, om också icke i klämmen, och alldeles säkert är, att, som saken nu i vår Riksdag uppfattas, kan icke någon proposition å det i reservationen gjorda yrkandet framställas. En reservant, som vill ha fram motionärernas båda önskemål, kan visserligen som jag här gjort uttala detta, men i sitt yrkande är han inskränkt till den omfattning, som gifvits åt motionens kläm. Jag kommer därför endast att framställa det yrkandet, »att Riksdagen behagade besluta det förtydligande tillägg till bevillningsförordningen § 11 mom. 2 b), att efter ordet »stipendiefonder» inryckas orden: »däribland Nobelstiftelsens fonder».

Det kan tyckas ganska svårt att under tider, då man ju måste och bör spara och då det är nödvändigt att uppsöka nya skattekällor, ändock komma med ett yrkande, som afser att i någon mån inskränka de inkomster, som tillfalla staten. Låt vara, att det belopp, hvarom här är fråga, i förhållande till statsbudgeten i sin helhet icke är så betydande, men i och för sig är det dock — jag erkänner det — en ganska väsentlig inkomst, som på detta sätt skulle undandragas statsverket. Jag kan emellertid icke finna annat, än att om man verkligen följer bevillningsförordningens andemening, måste man hänföra den stiftelse, hvarom här är fråga — Nobelstiftelsen — till sådana institutioner, som i bevillningsförordningen kallas »vetenskapliga samfund och stipendiefonder». Såsom jag framhållit i reservationen, är Nobelstiftelsens uppgift dels att utdela pris, d. v. s. stipendier, dels att, för att den på värdigt sätt skall kunna utdela dessa pris, idka vetenskaplig verksamhet i fem särskilda institut, hvaraf fyra här i Sverige. Nobelstiftelsen är således enligt min uppfattning till sin karaktär fullständigt jämförlig med öfriga i bevillningsförordningen uppräknade vetenskapliga institutioner. När man anser — och till min stora glädje gör så — att t. ex. Nordiska museets stiftelser böra vara fritagna från skatt — den frågan har nog varit på

tal, att äfven de skulle skattläggas, men det har lyckligtvis afvärjts — då, säger jag, förefaller det mig obestriddigt, att, om man ser på den mening, som lagstiftaren haft, äfven en sådan stiftelse som Nobelstiftelsen bör vara fritagen från skatt.

Ang. bevil-
ningsfrihet
för Nobelstif-
telsen.

(Forts.)

Därtill kommer ett alldeles särskildt, skäl, när det gäller Nobelstiftelsen. Denna stiftelse är i det fallet alldeles allena-stående, att den är en stiftelse, som förvaltas af oss här i Sverige, så att säga, för hela världen. Redan på denna grund riktas nog också på ett alldeles särskildt sätt utlandets uppmärksamhet hit på denna förvaltning, och det är naturligt, att man i utlandet ganska noga iakttager, hvad som förebafvas med de medel, som den ädle stiftaren har anförtrott åt Sverige, och anförtrott ät oss just därför, att han ansåg — och att han hade rätt härutinnan, därom är jag personligen såsom svensk öfvertygad — att man i Sverige skulle med största heder och med större noggrannhet än måhända i något annat land förvalta den af honom gjorda stiftelsen. Jag anser därför, att det vore naturligt, om Riksdagen med behjärtande af Nobelstiftelsens höga ändamål och med behjärtande af det, som mig synes, obestriddiga förhållandet, att bevillningsförrordningens andemening verkligen antyder, att en sådan stiftelse som Nobelstiftelsen borde fritagas från skatt, också ville befria dem därifrån.

Man kan nu anmärka, att om ett frikallande från skatt äger rum i detta fall, skulle möjligen åtskilliga andra stiftelser kunna göra liknande anspråk. Denna invändning har jag emellertid redan sökt bemöta i reservationen. Jag framhåller där, att det förefaller mig nästan otänkbart, att någon annan stiftelse skulle kunna jämföras med Nobelstiftelsen, som väl torde komma att i långliga tider förblifva i sitt slag allenastående, åtminstone här i vårt land.

Det är, såsom jag förut nämnt, svårt att yrka på en inskränkning och en rätt betydlig sådan i fråga om statens inkomster: men jag gör det i alla fall, då jag är öfvertygad om, att det i själfva verket är för Sveriges väl fördelaktigt. Ty — jag upprepar det — om dessa pris skulle blifva mindre och om man i utlandet skulle anse, att vi här i Sverige icke på rätt sätt förvaltade detta hedersuppdrag, skulle detta medföra en skada, som visserligen icke kunde mätas i penningar, men som i alla fall skulle vara fullt ut lika verklig. Därigenom, att denna storslagna stiftelse anförtrotts åt Sverige och att Sverige sålunda år efter år har tillfälle att genom dessa prisutdelningar på ett alldeles särskildt sätt göra sig påmint inför världen såsom en kulturens bärare, uppstår ett samband mellan vetenskapen och den högre kulturen i vårt land och i främmande länder, hvilket svärligen kan lika lätt och lika hastigt på annat sätt ävägbringas. Och detta innebär å sin sida en fördel, som visserligen icke heller kan uppskattas i penningar, men som dock är lika verklig, som skadan skulle vara, i den händelse att utlandet ansåge, att man här i Sverige

Ang. bevil-
ningsfrihet
för Nobelstift-
telsen.

(Forts.)

icke, ej blott fullt hederligt, utan, jag vill säga, med en storslagen uppfattning behandlade denna stiftelse i fråga om dess beskattning.

Det har uppgifvits för mig ifrån Nobelstiftelsens kamrerarekontor, att en ganska betydlig sänkning i fråga om prisen är att förutse, i den händelse att den beskattning, som *nu* är ifrågasatt, verkligen också kommer att blifva fastställd. Och, mina herrar, att uttaga äfven *progressiv* inkomstskatt på sådana fonder, som det här är fråga om, är icke dock detta ännu mer stridande emot den tanke, som bör ligga till grund för en rätt tolkning af föreskrifterna rörande befrielse från inkomstskatt, än till och med hvad fallet är i fråga om bevilningsförordningen?

På grund af hvad jag här förut anfört, ber jag emellertid, herr talman, endast att få hemställa, att *Riksdagen behagade besluta det förtydligande tillägg till bevilningsförordningen § 11 mom. 2 b), att efter ordet »stipendiefonder» inryckas orden: »däribland Nobelstiftelsens fonder.»*

Med herr Beckman förenade sig herr *Bromée* i Billsta och friherre *De Geer*.

Herr Hedlund: Herr talman! Jag får vara tacksam mot bevilningsutskottet, för att den glömska, för hvilken jag bär skulden, af utskottet anförts sist i raden af de skäl, hvarmed utskottet motiverat sitt afslag å motionen. Utskottet har satt sakskaLEN först, hvilket är på sin plats i en så pass allvarlig sak som denna. De af utskottet anförda skälen ha emellertid icke kunnat öfvertyga mig, men därtill ber jag att få återkomma längre fram.

Hvad först beträffar Nobelstiftelsens fonder, bestämde Nobel härom i sitt testamente sålunda: »Kapitalet» — d. v. s. hans efterlämnade förmögenhet —, »af utredningsmännen realiserad till säkra värdepapper, skall utgöra en fond, hvars ränta årligen utdelas som prisbelöning åt dem, som under det förlupna året hafva gjort mänskligheten den största nytta.» Det är inledningen till hans testamentariska dispositioner rörande denna sak. Han bestämde tillika, att prisen skulle vara mycket stora, och det gjorde han, därför att han drömde, att hans förmögenhet skulle företrädesvis komma drömmare till godo, sådana som icke förstodo att ekonomiskt inrätta sig här i lifvet, och dessa skulle på det sättet blifva försatta i en ekonomiskt oberoende ställning, så att de skulle kunna få hängifva sig åt sitt arbete med odelade krafter.

Hans efterlämnade förmögenhet uppgick, sedan afdrag skett för skulder och diverse legat, till en summa af 30,217,402 kronor 28 öre. Därifrån afgick först och främst arfsskatt: den utländska, uppgående till 1,231,525 kronor 3 öre, samt vidare den svenska, som utgjorde 1,843,692 kronor 25 öre. Den senare skatten utgick äfven för den egendom, för hvilken utländsk arfsskatt redan betalats eller skulle betalas. Det blef alltså dubbel beskattning.

Vidare afgick vid förlikningen med arfvingarna en summa af 1,794,000 kronor. Då återstod alltså 25,348,185 kronor.

Sedermera afsattes till byggnadsfonden 900,000 kronor. Återstodo af de 30 millionerna 24,448,185 kronor.

De årliga förvaltningskostnaderna uppgå till 45,300 kronor. Kapitaliseras detta belopp efter 4 $\frac{1}{4}$ procent, d. v. s. den medelränta, som stiftelsen erhåller å sina placeringar, så bortgår från fonden 1,065,906 kronor. Återstoden utgör 23,382,279 kronor.

Skatterna för innevarande år äro beräknade till 127,238 kronor 72 öre. Kapitaliseras dessa skatter efter samma grund, så afgår från den fond, som skall användas till prisutdelningarna, ytterligare ett belopp af 2,993,835 kronor. Återstå således af de 30 millionerna 20,388,444 kronor.

Vidare skall af nettoafkastningen hvarje år afgå en fjärdedel till Nobelinstitutet, hvilka inrättats för utförande af det vetenskapliga arbete, som är nödvändigt, för att man skall kunna förrätta den för prisens riktiga utdelning erforderliga granskningen. För detta ändamål afgår alltså ett kapital af 5,097,111 kronor. Återstår till prisutdelning afkastningen af 15,291,333 kronor, eller nätt opp hälften af den ursprungliga Nobelska förmögenhet, som var afsedd för ändamålet.

Nu utdelades i fjol fem pris å 140,000 kronor. Detta gör tillsammans 700,000 kronor, hvilket enligt samma räntefot motsvarar ett kapitalbelopp af 16,470,600 kronor. Detta belopp är något mer än en million högre än den summa, jag nyss nämnde. Skillnaden förklaras dels af räntevinst, innan utdelningen började, och dels däraf, att prisen i år nog komma att i följd af skatten understiga 140,000 kronor. För första gången komma de att krypa ned på 130,000-talet. Den, som är rädd, att stiftelser för allmänna ändamål skola komma för lindrigt från beskattning och vederbörliga afdrag, måste erkänna, att detta icke felas i afseende å Nobelstiftelsen.

Hur har nu utskottet motiverat sitt afstyrkande af motionen? Utskottet framhåller, att Nobelstiftelsen icke kan räknas till den klass af institutioner, som enligt den svenska bevillningsfördelningen böra fritagas från skatt. Dessa institutioner rubriceras såsom välgörenhetsinrättningar eller undervisningsanstalter eller med dem likställda institutioner. afsedda antingen till understöd eller undervisning åt en större allmänhet. Nå, men akademierna. Svenska akademien, Vitterhets- historie- och antikvitetsakademien och hvad de nu kallas, afse de undervisning åt en större allmänhet? Detta är en särskiljning, som icke alls håller streck.

Vidare anför utskottet, att det icke vore osannolikt, att ett bifall till motionen kunde komma att framkalla befogade anspråk på lindring äfven för andra stiftelser och inrättningar. Ja, den föregående talaren har redan berört detta, dels nu i sitt anförande och dels äfven i sin reservation. Jag vill tillägga, att Nobelstif-

Ang. bevillningsfrihet för Nobelstiftelsen.
(Forts.)

Ang. bevil-
ningsfrihet
för Nobelstif-
telsen.
Forts.)

telsen har en alldeles särskild ställning, som ställer utom all fara, att några sådana anspråk sedermera från andra håll skulle framställas. Nobelstiftelsen är nämligen en statsinstitution. Staten är medansvarig för densamma och dess verksamhet. Staten bevakade testamentet, staten godkände förlikningen med släktingarna, staten har utfärdat grundstadgar för stiftelsen, hvilka införts i svensk författningssamling, och staten har att godkänna ändringar i desamma.

Till sist åberopar utskottet Riksdagens beslut i anledning af ett vid 1900 års riksdag väckt förslag om ändringar i förordningen angående stämpelafgiften. Detta hör emellertid icke det allra minsta hit, ty Nobelstiftelsen har redan betalat sin stämpelskatt efter högsta procenten eller 6 procent.

Däremot går utskottet alldeles förbi det viktigaste rättsliga skäl, som framhålles i motionen, nämligen att sammanförandet af stiftelsens tillgångar i en stor fond, fristående från akademiernas förvaltning, helt enkelt var en formsak, åsyftande att underlätta förvaltningen. Om åter de olika akademierna fått hvar sin del af fonden att förvalta, hvaremot intet hinder fanns, så skulle ingen kunnat komma åt fonden med anspråk på beskattning. Härmed tiger utskottet helt och hållet.

Äro Nobelstiftelsens fonder för oss till ingen nytta? För det första uppbar staten en arfsskatt på 1,800,000 kronor, hvilket efter fyra procent motsvarar en årlig inkomst för staten af 72,000 kronor. För det andra äro fondens medel nu placerade i Sverige, i alla möjliga anstalter, inrättningar och ekonomiska företag. Här af drager landets näringslif tydligen den största nytta. Men den allra största nyttan, som vårt land har af stiftelsen, är likväl den *andliga* nyttan. Stiftelsen har med ens ryckt vårt land fram i jämbredd med de främsta uti vetenskaplig och vitter kultur i världen. Vårt lilla land kan icke, efter det denna stiftelse kommit till stånd, längre trängas undan i en liten vrå. Hvarje år fästes hela Europas uppmärksamhet på de stora pris, som här uppe utdelas. Vi blifva efter omständigheterna föremål för världens gillande eller för dess klander, och på våra institutioner här uppe ställes ovillkorligen den fordran, att de skola motsvara världens anspråk på institutioner, som utdela sådana pris. Detta pressar fram hela vår vetenskapliga forskning i jämbredd med tidens kraf.

Då blir frågan, huru man med riktigt godt samvete kan beskatta dessa medel. Jag tveflar icke på, att andras samvete kunna känna annorlunda, men med mitt eget samvete förliker det sig icke. Vi stå, såsom redan herr Beckman framhållit, i internationellt ansvar för fondens förvaltning. Världens ögon äro riktade på det sätt, hvarpå dessa medel förvaltas. Det gäller då för oss att kunna framvisa klara papper, så att vi verkligen med full öfvertygelse kunna säga, att vi motsvara den tillit till vår samvetsgrannhet, som Alfred Nobel uttalade, då han lade dessa

medel under svensk förvaltning. Men så länge det är påtagligt, att Nobelstiftelsen till hela sin natur är likartad med stiftelser, som inom vårt land äro skattefria, så länge kan jag icke inse, att vi med godt samvete kunna pålägga Nobelstiftelsen skatt. Vilja vi beskatta äfven dessa fromma stiftelser, akademier, stipendiefonder o. s. v., som nu äro skattefria enligt bevillningsförordningen, ja, då har man icke något vidare att säga därom, att Nobelstiftelsen icke är fritagen från skatt. Men jag vet icke, huru vi skola kunna stå oss inför den utländska kritiken, då vi fritaga dem, men icke Nobelstiftelsen från beskattning, ty ingen kan förneka, att denna stiftelse är väsentligt likartad med de förstnämnda institutionerna.

Ang. bevillningsfrihet för Nobelstiftelsen.

(Forts.)

Jag är öfvertygad om att vi genom att vidhålla denna beskattning komma i en ganska skef ställning. Jag kan icke komma ifrån, att detta är en sak, som gäller vår nationella heder, och den är mycket, mycket viktigare än skatten.

Dessa äro de grunder, som förmått mig och min medmotionär att framlägga detta förslag till kamrarnes behjärtande, och jag ber att Andra Kammarerna måtte bifalla den af herr Lindhagen och mig väckta motionen.

Häruti instämde herrar *Nydal, Starbäck, Darin, Nyström* och *Nordström* i Stockholm.

Herr Ericsson i Ofvanmyra: Herr talman! Jag skall icke försöka att följa vare sig reservanten eller motionären på deras färd i de högre rymderna. Jag skall endast hålla mig till frågans realitet.

Hvad gäller då frågan? Jo, det gäller beskattningen af en stiftelse, som har fonder, hvilka räknas i millioner, ja, nära 30 millioner kronor. Det skulle emellertid kanske hafva varit litet svårt för utskottet att bedöma denna fråga, om densamma haft ett annat läge, än den för närvarande har. Det är nämligen så, att beskattningsmyndigheterna hafva beskattat denna fond. Man har öfverklagat denna åtgärd i första instansen, och man har löpt linan ut och försökt i alla instanserna. På alla håll har man emellertid erhållit det svaret, att denna stiftelse icke hör till de kategorier, som bevillningsförordningen befriar från skatt till stat eller kommun. Nu komma motionärerna och säga, att i bevillningsförordningen bör införas ett *förtydligande*, som befriar stiftelsen från skatten. Men utskottet har ju haft klara papper på att myndigheterna redan förut haft bevillningsförordningens föreskrifter klara och tydliga för sig, då de, som sagdt, enhälligt förklarar stiftelsen skyldig att erlägga skatten.

Ser man återigen på den andra sidan af saken, som motionärerna och reservanterna hafva berört, nämligen den moraliska sidan, så kan jag icke heller i detta afseende finna annat, än att

Ang. bevil-
ningsfrihet
för Nobelstif-
telsen.
Forts.)

såväl myndigheterna som bevilningsutskottet haft rätt, då de ansett, att denna stiftelse skall betala skatt. Ja, säger man, men det är nog ändå ett mycket egendomligt betänkande, detta bevilningsutskottets betänkande, och man har skrivit härom med fetstil till och med i tidningarna. För min del förstår jag mig emellertid icke på denna egendomlighet. Jag skulle förstå mig på ett dylikt talesätt, om det gällt ett bevilningsutskottsbetänkande, som behandlat en motion om befrielse från skatt för små lägenhets- och fastighetsägare, som hafva sin lilla fastighet skuldsatt, och bevilningsutskottet då kanske sade, att åt detta kunna vi ingenting göra, det få vi lof att låta vara, som det är. Jag kunde förstå, om man sade, att ett sådant utskottsbetänkande vore ett besynnerligt betänkande. Ty för närvarande förhåller det sig nämligen på följande sätt. Om en fattig arbetare försöker att skaffa sig ett eget hem, men icke har det ringaste att börja med, så talar han kanske med en jordbrukare, som han ber vara snäll att hjälpa honom med en liten tomt att börja med. Jag har ingenting att betala med, säger han, men jag skall försöka att göra mitt bästa. Ja, jordbrukaren låter honom få tomten. Den är kanske icke värd mer än 100 kronor, men han skall likväl genast taxeras och beskattas för tomten, och det går så långt, att om han icke kan betala skatten, låter staten utmäta tomten, ty den är utmätningsbar tillgång. Och äfven om jordägaren varit nog försiktig att skaffa sig inteckning i tomten, skall staten ändå hafva sin skatt i första hand.

Är det, när man på detta sätt plockar ut skatten af de små i samhället, rim och reson uti att befria millionfonder från utgörande af inkomstbevilning? Hvad tro herrarne att man skall tänka ute i landsbygden, om Riksdagen lagstiftar på detta sätt? Ja, svara motionärerna och reservanterna, det angår icke oss, hvad man kommer att säga ute i bygderna, utan här gäller det att visa oss gentila mot utlänningarna genom att befria Nobelstiftelsens fonder från utgörande af inkomstbevilning. Och man har till och med gjort förebräelser och sagt, att vi genom arfskatten redan brandskattat dessa fonder. Mina herrar, motionären herr Hedlund har nyss omtalat, att man äfven i utlandet uttagit ungefär lika mycket som vi i arfskatt för den här ifrågavarande förmögenheten. Och jag har själf af åtskilliga främmande länders förordningar funnit, att, om dessa fonder förvaltats i dessa länder, man där med säkerhet kommit att taga skatt äfven på inkomsten. Böra vi då, när vår bevilningsförordning redan är sådan, att vi kunna taga en dylik skatt, draga oss därför? Jag är öfvertygad, att, om vi frågade utlänningar om deras tankar i denna sak, de visserligen skulle gifva oss det artiga svaret, att vi genom inkomstbevilningens borttagande visade oss synnerligen gentila, men att de i själ och hjärta skulle tänka: »Die dummen Schwe-

den! De lagstifta ju på sådant sätt, att vi få både deras penningar och deras bästa arbetskraft».

Men om de herrar, som förvalta dessa fonder, anse, att hushållningen med desamma icke är riktigt god, så vill jag gifva dem det rådet att något draga in på de stora arfvoden, som de uppbära och bevilja i och för fondernas förvaltning m. m. Därigenom skulle de säkerligen vinna icke endast utlänningars utan äfven svenska medborgares sympatier och aktning. Men vi, mina herrar, vi skola gifva kejsaren det kejsaren tillhör och försöka att lagstifta så, att den får betala skatt som skatta bör.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr *Andersson* i Löfhult instämde häruti.

Herr *Hjärne*: Herr talman! Den uppfattning, som ligger till grund för motionärernas och reservanternas yrkanden, tilltalar mig ganska mycket. Ty det kan ju icke förnekas, att dessa skatteinkomster kommit till staten och Stockholms kommun så att säga genom en tillfällighet. Det är, kan man säga, en slags lotterivinst, som staten och kommunen gjort. Dessa skatteinkomster äro icke såsom i andra fall inkomster för något företag inom landet. Ty ingen hade väl kunnat beräkna, att Alfred Nobel skulle göra denna stora stiftelse. Därför synes det mig, i öfverensstämmelse med motionärernas och reservanternas uttalanden, nästan vara oegentligt, att staten för egen del tager allt för mycket af dessa inkomster. Visserligen beskattas ju lotterivinster öfver hufvud taget, men här är det fråga om en lotterivinst, som skall äga bestånd under långa tider.

Jag är därför för min del af den mening, att staten helst borde använda dessa skattemedel för sådana ändamål, som stå i öfverensstämmelse med Nobelstiftelsens syften. Men jag vill däremot icke vara med om att helt enkelt göra denna stiftelse skattefri. Ty detta skulle enligt min mening endast innebära, att de pris, som de särskilda Nobelinstituterna utdela, ökades eller åtminstone upprätthölles i det värde de för närvarande hafva. Dessa pris äro tillräckligt stora sådana som de nu äro. Och äfven om de af en eller annan grund skulle sjunka något, anser jag detta i det hela taget ej betyda så mycket. Däremot anser jag, att det skulle vara till nytta, om staten genom en lindring i beskattningen kunde ställa så till, att dessa medel på något sätt kunde användas för andra med testamentets anda öfverensstämmande ändamål än just till pris. Det vore nyttigt, att dessa medel icke direkt indroges till statskassan för att användas för statens öfriga ändamål. Jag skulle således kunna förena mig om en motion i den riktning t. ex., att ett belopp motsvarande den inkomst staten erhåller genom den beviljning, som Nobelstiftelsen är underkastad, öfverlämnas till Kungl. Maj:ts disposition för att

Ang. beviljningsfrihet för Nobelstiftelsen.
(Forts.)

Ang. bevillningsfrihet för Nobelstiftelsen.
(Forts.)

efter Nobelstiftelsens hörande användas till sådana ändamål, som stå i öfverensstämmelse med denna stiftelses syften. Därigenom finge ju Kungl. Maj:t och Nobelstiftelsen tillfälle att fullständigt använda äfven dessa medel i den anda, som stiftarens testamente angifver. Men däremot behöfver icke största delen af dessa medel läggas till de redan förut orimligt höga Nobelprisen.

Hvad nu angår utlandets mening i fråga om Nobelstiftelsen, så tillåter jag mig för min del uttala den åsikt, att utlandet icke alls i så hög grad har sina ögon fästade på oss här i Sverige, som man på många håll antager. Jag erinrar mig på tal härom ett yttrande af en representant från vår gamla ståndsriksdag, då han förklarade, att Europa hade sina ögon fästade på Sveriges borgarstånd. Jag tror icke, att världen har sina ögon fästade på oss eller de institutioner, som hafva med Nobelstiftelsen att göra, då Nobelprisen utdelas. I utlandets press omnämnas naturligtvis dessa tilldragelser, men, såsom mycket annat, endast såsom notiser för dagen. De intressera på många håll i utlandet; men vi må icke tro, att vi genom dessa pris svingat oss upp till en högre ställning i den allmänna kulturen, än vi eljest skulle intaga. Om Sverige intager en aktad plats i kulturvärlden, så beror detta enligt min mening ingalunda på Nobelprisen, utan på hvad Sverige och dess söner för öfrigt kunna uträtta. Jag tror också, att man inför utlandet tryggt kan bära det ansvar, som en användning i det syfte jag nu förordat skulle medföra. Ty i utlandet är det ingalunda vanligt, att man utan vidare efterskänker sådana medel. Vi hafva ju hört, att äfven i Frankrike en arfskatt blifvit erlagd för Nobelstiftelsens räkning. Därför tror jag också, att utlandet skulle få större aktning för oss, om de visste, att vi förstode att för lämpliga ändamål använda dessa medel, än om vi utan vidare lägga dem på hög eller öfverlämna dem åt Nobelstiftelsen blott för att öka beloppen af dessa Nobelpris, som äfven därförutan anses tillräckligt höga. Ty i utlandet har det ofta uttalats ganska allvarliga tvifvelsmål om huruvida just denna idé med stora Nobelpris har varit så synnerligen lycklig.

Af hvad jag nu anfört torde framgå, att jag visserligen instämmer i den allmänna tanke, som uttalats af motionärerna och reservanterna, och som ligger till grund för deras yrkanden, den tanken nämligen, att dessa medel böra komma Nobelstiftelsens syften till godo, men att jag tror, att den form, som valts för detta ändamåls förverkligande, icke är lycklig.

Jag har för min del icke något bestämdt yrkande att göra, utan anhåller endast att få instämma i bevillningsutskottets hemställan.

Herr Lindblad: Herr talman! Då jag tillhör bevillningsutskottet, skall jag be att för några ögonblick få upptaga kammarens tid, icke därför att jag det minsta tviflar på huru denna

kammare kommer att ställa sig i frågan uti en votering, utan därför, att de synpunkter, som såväl af motionärerna som äfven af vissa pressorgan framhållits, kanske ännu en tid framåt komma att spöka och gifva anledning till en måhända ganska obehaglig diskussion äfven i den utländska pressen.

Ang. bevillningsfrihet för Nobelstiftelsen.

(Forts.)

Jag ber då först motionären från Göteborg om ursäkt för, att jag till en början kommer att uppehålla mig vid sakens formella sida, emedan den i förevarande afseende icke är utan betydelse.

Motionärerna ha nog begått ett misstag, då de endast begärt en ändring i bevillningsförordningen utan att på samma gång begära motsvarande ändring uti inkomstskatteförordningen. Men det är ett mycket förargligt misstag och ett misstag, som särskildt kommer att beröra Stockholms kommun. Och min uppfattning är, att när bevillningsutskottet icke i denna fråga velat begagna sig af sin motionsrätt för att reparera detta förbiseende, så ha icke enskilda representanter eller reservanter rättighet att nu göra ett så vidsträckt yrkande, som reservationen omfattar. Jag tror, att de måste inskränka sig till att yrka bifall till *motionen*. Men huru skulle då ett bifall till densamma verka? Jo, så, att staten förlorade sin bevillning och Stockholms stad ett vida högre skattebelopp. Däremot skulle till staten fortfarande betalas inkomstskatt för stiftelsens inkomster, en skatt, som, vare sig man beräknar att inkomsterna härleda sig från en enda fond eller, såsom motionärerna framkasta, från fem särskilda fonder, kommer att utgå efter den högsta progressionssiffran. Då jag funnit, att ett yrkande om bifall till motionen skulle, därest det vunne framgång, blifva särskildt ogunstigt för Stockholms stad, ber jag få säga, att det har varit angenämt för mig att såsom representant för landsorten få föra denna stads talan.

Men huru skall nu själfva frågan i och för sig bedömas? Jo, vi ha ju de högsta skattemyndigheternas utslag å stiftelsens besvär öfver den stiftelsen åsatta taxeringen att hålla oss till; och dessa utslag från samtliga instanser innehålla, att gällande bevillningsförordning icke kunnat tolkas på annat sätt, än att inkomstbevillning för stiftelsens fonder skall utgå.

Då är det ju nödvändigt att — såsom också motionärerna föreslagit — göra en ändring i vår skatteförordning, men jag vill fråga: på hvad grund? Ja, motionärerna anföra såsom stöd för sitt förslag det stadgande i bevillningsförordningen, som från utgörande af inkomstbevillning befriar »*kyrkor, akademier och vetenskapliga samfund, allmänna undervisningsverk, stipendiefonder, pensionsanstalter, sjuk- och fattigvårdsinrättningar jämte andra fromma stiftelser*». Men kunna dessa institutioner jämföras med Nobelstiftelsen, kunna med andra ord dessa bestämmelser egentligen tillämpas på det ifrågavarande fallet? Nej, för visso icke! Att staten frikallas från utgörande af bevillning kommer sig naturligtvis

Ang. bevil-
ningsfrihet
för Nobelstif-
telsen.

(Forts.)

däraf, att det vore alldeles meningslöst, om staten betalade be-
villning; det vore ju att gifva med ena handen åt den andra.
Att staten medgifver nyss uppräknade institutioner samma frihet
som sig själf beror därpå, att de äro rent *svenska* institutioner
och att åtskilliga af dem, kanske alla t. o. m., skulle *kunna* få
statsanslag, ifall de hade behof däraf. Det är något helt annat
än att lagstifta för Nobelfonderna, från hvilka utdelningen i regel
— i 9 fall af 10 — går till utlandet. Jag för min del ser saken
på det sättet, att svenska staten mycket väl kan komma i tillfälle
att bevilja anslag till de institutioner, som äro undantagna i be-
villningsförfordningen, men däremot tviflar jag på, att jag själf
åtminstone kommer att upplefva den dag, när Sveriges riksdag
kan bevilja några anslag, några medel, som utkrävas skattevägen
till de syften, som tillgodoses med Nobelfonden.

Vidare har en talare här redan påpekat, att om man ville
taga exempel från andra länder, hur man skulle förfara i ett
liknande fall, kunde man äfven där få stöd för att icke nu bifalla
motionen. Vi ha redan hört, att Frankrike utkräfd sin arfsskatt.
Det är dock ett rikt land, som kan gå i spetsen för kulturen långt
mer än vårt fattiga land; men jag tror, att fransmannen icke ett
ögonblick tvekat att utkräfv den arfsskatt, som enligt deras
skattelagar måste utgå. — Jag har själf sett efter i den nya
danska skattelagen, som är af så färskt datum som i fjol och som
skall börja tillämpas från och med 1 juli i år. Jag har där
icke kunnat finna någon bestämmelse om att med Nobelstiftelsen
jämförliga institutioner skulle undgå vare sig inkomsttaxering eller
förmögenhetsskatt.

Äfven om man skulle haft något slags tanke på att efter-
skänka den statsskatt, som här utgår, så frågas, om det vore lämp-
ligt att nu, då vi så nyligen gått in på en helt och hållet ny
skatteprincip, den progressiva — därför att vårt land på grund
af ombildningen af försvaret behöfver vida större inkomst, än vår
budget hittills plägat uppvisa — från denna progressiva försvars-
skatt befria den största fond vi ha att förvalta i vårt land, den,
som har största förmågan att bära en dylik skatt. Jag vill i detta
samband påpeka, att Nobelfonden måhända har just den omstän-
digheten, att den är placerad i Sverige, att tacka för en särskild
ökning af sina inkomster. Jag tror nämligen, att man kan säga,
att vi i regeln ha högre räntefot i Sverige än utomlands. Redan
af det enkla skälet tror jag, att om fonden vore placerad på ut-
ländsk botten, skulle den ej kunna uppvisa så stor inkomst som
den nu gör; den löper med $4\frac{1}{4}$ procent ränta i genomsnitt, och
jag vill se, om utlandet skulle kunna prestera en sådan räntefot
med motsvarande säkerhet. Redan $\frac{1}{4}$ procent gör mer än alla
skatterna tillsammans.

Nu skulle jag kunna hemöta några af de föregående talarne,
hvilka fäällt — jag vill icke säga direkt hårda ord, men dock ord,

som enligt mitt förmenande icke äro fullt lämpliga på denna plats. Det har t. ex. sagts, att, om än det sätt, hvar på Nobelfonden för närvarande beskattades, icke kunde kallas mindre hederligt, det dock kunde blifva tal om något i den vägen: »att vi här i Sverige *icke på rätt sätt* förvaltade detta hedersuppdrag». Vi ha äfven hört en talare undra, om man kunde ha riktigt godt samvete, ifall man ej gick motionärernas önskan till mötes. Då vill jag säga, att jag för min del, när jag nedlägger min röstsedel till förman för nu gällande bevillningsstadga och dess af myndigheterna gifna tolkning, har det allra bästa samvete i världen. I detta afseende ber jag att få påpeka, att vi ha att stödja oss på det goda samvetet hos Kungl. Maj:t, som redan uttalat sig i frågan, vi ha vidare att stödja oss på ett så kraftigt uttalande från Första Kammarens sida som att motionen där blifvit afslagen — enligt hvad som meddelats mig — med 94 röster mot 19. Jag tror då, att ingen i denna kammare behöfver hafva de ringaste skrupler att äfven gå samma väg, som anvisas af de nu anförda yttringarna af godt samvete.

Den siste talaren anförde, att Nobelfonden skulle kunna betraktas som en lotterivinst, men då veta vi, att vår bevillningsförordning är sträng, ty den behandlar lotterivinst som ren inkomst det är beloppet utfallit, och därjämte drabbas den lycklige vinnaren af årlig skatt för den inkomst, som kan tillfalla honom af den erhållna vinsten — om den länge stannar i hans ägo!

Vidare yttrade samme talare, att om man än ej kan instämma i två föregående talares förmodan, att utlandet ej skall ha samma aktning för oss, om vi beskatta Nobelstiftelsen, så skulle utlandet dock måhända ha *större* aktning för oss, om vi visade oss kunna bruka dessa medel till lämpliga ändamål. Må så vara, jag tror dock, i likhet med talaren på Dala-bänken, att utlandet *icke* skall högakta oss mer, om vi *icke* taga vara på de inkomster, som på grund af gällande lag oss med rätta tillkomma.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Herr Lindhagen: Då jag biträdt herr Hedlunds motion, ansåg jag mig icke — såsom herr Ollas Ericsson antydde — hafva företagit någon färd till högre rymder. Däremot medger jag gärna, att jag, i olikhet med honom, tittat litet utöfver våra egna gränser. Förhållandet är nämligen det, att om man skall ansluta sig till herr Hedlunds motion, måste man i första hand utgå från den synpunkten, att Nobelstiftelsen är en internationell, icke en uteslutande svensk stiftelse. För den uppfattningen att den saklikt sedt är internationell — och det sakliga är ju det, som bör vara grundläggande för ens omdöme på alla områden — finnes det många goda skäl. Dessa pengar äro ju, för att blott anföra ett skäl, till största delen förtjänta i utlandet. Testator har för att göra sitt eget hemland en tjänst och då han — såsom han just

Ang. bevillningsfrihet för Nobelstiftelsen.

(Forts.)

Ang. bevillningsfrihet för Nobelstiftelsen.
(Forts.)

uttryckte sig — hade det största förtroendet, att hans verkliga afsikter där skulle redbarast tillvaratagas, öfverfört denna förmögenhet till oss och bildat denna internationella stiftelse. Vidare har svenska staten i själfva verket genom att godkänna stadgarne och bevaka testamentet gjort sig solidarisk med testators afsikter. Under sådana förhållanden bör man se till, hur man skall kunna upprätthålla donators af staten redan erkända afsikt eller ej.

Om man nu verkligen anser, att vi böra ha en hel del ekonomisk nytta af detta, så ha, såsom redan herr Hedlund påvisade, ekonomiska fördelar i hög grad kommit oss till del: ungefär hälften af kapitalet disponeras här i landet för andra ändamål och beskattas i den mån afkastningen af detta kapital kommer svenska medborgare till godo. Äfven om man tar hänsyn blott till den ekonomiska sidan af saken och ej till stiftelsens internationella karaktär, har man således redan i och för sig gjort mycket för att draga nytta af stiftelsen i detta fall.

Emellertid, i stället för att upprätthålla stiftelsens internationella ändamål, har man gått så långt åt motsatt håll, att man ej ens likställt denna stiftelse med andra svenska stiftelser, utan man tycker att den är så rik, att den ej bör ha samma förmåner som liknande svenska. Ty det är klart, mina herrar, att denna stiftelses hela karaktär är precis af den beskaffenhet som de stiftelser, som enligt åberopade paragraf i bevillningsförordningen äro frikallade här i landet från beskattning. Bokstafligt taladt gäller detta ock om den fjärdedel af årliga afkastningen, som går till svenska vetenskapliga institutioner.

Jag har dessutom tänkt mig, att, utom att jag anser att man bör upprätthålla stiftelsens internationella karaktär och att man bär ansvar gentemot utlandet i detta afseende, vi genom att ej uttaga denna skatt äfven för oss bibehålla ett större värde än om vi uttaga densamma. Då allt nu skall gå till militära anslag, tror jag för min del, att man bör bevara åt kulturella ändamål så mycket som möjligt, och det således är bättre, att denna fjärdedel, som skall gå till svenska vetenskapliga institutioner, blir större, och att de prismedel, som gå till utlandet, bli så stora som möjligt i enlighet med testators syfte, så att äfven därigenom den respekt man kan få för den svenska prisutdelningen blir den största möjliga i utlandet. Jag anser således, att man åt vårt land bevarar ett större värde genom att nu gifva de svenska vetenskapliga institutionerna en större kontingent och åt prisen större pondus, än i fall man nedlägger detta skattebelopp i t. ex. kasernbyggnader.

Med herr Lindhagen förenade sig herr *Branting*.

Friherre Bonde: Herr talman, mina herrar! Ehuru jag instämt uti den reservation, som blifvit afgifven mot bevillningsutskottets ifrågavarande betänkande, hade jag ej ämnat begära

ordet, då jag tyckt mig förmärka, att utgången i denna kammarare är tämligen viss — tyvärr!

*Ang. bevil-
ningsfrihet
för Nobelstif-
telsen.*

(Forts.)

Jag kunde dock ej uraktlåta att begära ordet, då jag fick höra ett yttrande, som fälldes af en af de aderton. Han förklarade med åberopande af ett citat det vara en öfverdrifven egenkärlek att tro, att »Europas ögon vore riktade på borgarståndet», som väl uti detta fall borde utbytas mot: att Europas ögon vore riktade på svenska akademien. Jag tror, i motsats till den ärade talaren, att verkligen Europa, åtminstone hela den bildade världen, med lifligt intresse följer just utdelningen af Nobelprisen och att Sverige i själfva verket har nått en ganska hög rangplats i kulturellt afseende genom att Nobelstiftelsen blifvit förlagd inom våra gränser. Jag är öfvertygad om, att Europas ögon äro riktade på svenska akademien och dess prisutdelning; tyvärr har man dock förnummit, att bifallet ej alltid varit odeladt, dock må jag villigt erkänna, att den senaste utdelningen vunnit allmänt gillande, och den skedde, sedan den ärade talaren tagit säte i den vittra areopagen. Mätte det så komma att fortfara.

Jag vill, medan jag har ordet, vända mig äfven mot åtskilligt annat, som sagts här af en annan ärad talare, herr Lindblad, som ville bevisa motionens oberättigande genom Kungl. Maj:ts dom, ty vore den ej det, så skulle Kungl. Maj:ts dömt annorlunda och ej så tolkat bevillningsförordningen, att Nobelstiftelsen skulle åläggas skatt. Jag vill därpå blott svara: Hade Kungl. Maj:ts tolkat bevillningsförordningen på annat sätt än som skett, hade ej motionen behöfts. Den har framkommit på den grund, att bevillningsförordningen kan gifva anledning till den tolkning, som de dömande myndigheterna gifvit den. Därför har motionären ansett, att ett förtydligande eller ett tillägg vore nödvändigt.

Det var äfven ganska intressant att höra herr Lindblads stora ömhet om Stockholms stad, det gjorde honom nämligen ondt att beröfva Stockholms stad ett så afsevärdt inkomstbelopp. Huru olika tänker däremot Stockholms stads borgmästare: det är beklagligt, att han saknar hjärta för Stockholms stad. Herr Lindblads hjärta klappar tydligen varmare för Stockholms kommuns kassa än stadens borgmästares. Detta är beklagligt, men sant. Men det finnes dock en ömhet, som kanske ibland går väl långt. När nu stadens borgmästare ej har tvekat att framföra denna motion, har han gjort det därför att hans samvete — jag skall använda detta farliga ord — har sagt honom, att han handlade rätt. Man måste betänka, att, när Nobel testamenterade dessa penningar till Sverige — hans testamente är, såsom vi alla veta, ytterst kortfattadt, det omfattar blott några få rader, knappt en sida — hans mening helt visst var att skänka detta till svenska staten. Han tänkte, att det skulle ställas under statens förvaltning, och han kunde väl ej tro annat än att de akademier och institutioner, som skulle utdela prisen, vore så godt som statsinstitutioner.

Ang. bevil-
ningsfrihet
för Nobelstif-
telsen.

(Forts.)

Alltså får man utgå från den tanken, att pengarna äro skänkta till svenska staten, och staten är ju alltid skattefri för hvad den har i inkomst.

Nu har redan af en talare framhållits, hurusom åt testamentet måst gifvas en tolkning, en den mest vidtsväfvande tolkning — det var nämligen så kortfattadt, att det ej kunde efter sin ordalydelse sättas i verket, och testator hade tydligen ej ens tänkt sig, att några omkostnader skulle ifrågakomma för prisens utdelning — och hurusom Kungl. Maj:t fick tillgripa den Kungl. Maj:t tillkommande rätt att tolka i dylika fall, samt huruledes till följd däraf åtskilliga ändringar i testamentets bestämmelser vidtogos, och det beslöts, att penningarna skulle förvaltas af en särskild institution. Hade emellertid, såsom samme talare framhöll, Kungl. Maj:t i stället funnit skäl fördela kapitalet på de olika akademierna, hade detta onekligen medfört obestridd skattefrihet.

Här har framhållits, att detta skulle vara ett så farligt prejudikat. Vore det verkligen så förfärligt, om det möjligen skulle locka en annan Nobel att skänka oss ytterligare 30 miljoner, till och med om man äfven då fordrade, att dessa skulle vara skattefria. Tvärtom: om vi genom att bevilja skattefrihet åt Nobelinstitutet skulle locka en annan Nobel att skänka, om icke 30 miljoner, så dock något afsevärdt kapital för ett lika ideellt och vackert syftemål, borde vi anse, att vi gjort en utmärkt god gärning genom att locka honom till det.

Herr Lindblad sade, att hans samvete ej hindrade honom från att lugnt lägga ned sin röstsedel för utskottets förslag. Han ansåg, att det kunde man lugnt göra, när 90 af Första Kammarens ledamöter gjort detsamma. Ja, jag medgifver, att detta hans skäl väger tungt för mig, men jag har ofta märkt, att, huru stor majoritet det än är i Första Kammaren, densamma i Andra Kammaren ej tynger så mycket eller har så stort inflytande på Andra Kammarens samvete; och jag kan ej finna, att det blott därför, att det endast finnes 19 i medkammaren, som ha samma åsikt som motionären, skulle vara omöjligt att få upp antalet litet högre i denna kammare. Huru högt det skulle bli, vill jag ej ens gissa, ty jag fruktar, att kanske frågan ej ens kommer till votering; men det skulle dock vara hedrande för Andra Kammaren, om den visade sig hafva en annan uppfattning i en fråga af så stor kulturell betydelse.

Det har äfven framkastats, att man har sväfvat upp i de högre rymderna, när det gällt denna fråga — en talare i Första Kammaren sade, att med denna fråga hade det kommit litet poesi in i bevilningsutskottet, något ytterst ovanligt där. Ja, äfven om de personer, som nu tycka, att med rättvisa och billighet och klokhet är öfverensstämmande att likställa Nobelinstitutionen med andra liknande vetenskapliga institutioner, äfven om dessa stora idealister skulle blifva beskyllda för alltför poetiskt sinnelag, skall

jag dock i motsats till herr Lindblad med lugnt samvete, i fall det kommer till votering, lägga min röst för motionärernas förslag.

Ang. bevillningsfrihet för Nobelstiftelsen.

(Forts.)

Herr *Hedin* instämde häruti.

Herr Olsson i Fläsbro: Såvidt jag har mig bekant, omfattar flertalet af de talare, som hittills yttrat sig till förmån för reservationen, den meningen, att folkets mindre bemedlade flertal skall i största möjliga utsträckning befrias från skattskyldighet; men om således icke blott de sistnämnda, utan äfven de rikaste bland de rika skola befrias från sådan skattskyldighet, så frågar jag: hvilka skola enligt dessa herrars uppfattning utgöra skatt i Sveriges rike? Jag har alltid hyst den uppfattningen och hyser den fortfarande, att minst af allt böra de bättre lottade befrias från sådan skattskyldighet; och i enlighet med denna min uppfattning yrkar jag bifall till utskottets hemställan.

Herr Brodin: Herr talman! Då jag var närvarande i utskottet vid behandlingen af denna fråga, skall jag bedja att få yttra några ord.

Det är ju känt, att herr Nobel uppdrog handhafvandet af testamentet till Sverige på den grund, att han hade gjort den erfarenheten, att svenskarna voro de hederligaste människorna. Han ansåg, att donationen skulle handhavas bäst i Sverige i enlighet med hans önsknings och att den där skulle redbarast förvaltas; och jag tror ej håller, att någon har en annan åsikt än Nobel i detta fall. Hvad nu dessa skatter, som staten uttagit på grund af gällande lagstiftning, beträffar, var det väl ej heller herr Nobel obekant, då han hade affärer i Sverige och därför väl kände till dess skatteförhållanden, att staten enligt gällande skatteförordning uppbar sådana skatter. Det är således ej något nytt tilltag detta eller någon ny tillämpning af lagen, som här kommit i fråga. På grund af myndigheternas utslag i beskattningsfrågan är det alldeles tydligt, att Nobelstiftelsens fonder enligt gällande förordning äro skyldiga att betala skatt till stat och kommun. Att såsom motionärerna påstå, att detta skulle vara orättvist, synes, vara väl vägadt, när högsta domstolen har yttrat sig i frågan. Jag frågar: är det begärligt blott därför att herr Nobel — för att få syftet med sin donation på bästa sätt realiseradt — ville förlägga donationen i Sverige, att vi i Sverige skola förändra den lagstiftning, som vi hafva i beskattningsväg? Böra vi göra detta blott för att han händelsevis har lämnat denna fond till Sverige? Det kan jag ej se, utan tvärtom är det väl så, att beskattningslagstiftningen bör vara sådan den är och att såväl stat som kommun få sina inkomster. Jag åtminstone kan ej finna någon anledning att ändra skattelagarna.

Här har nu yrkats bifall dels till motionen och dels till

Ang. bevillningsfrihet för Nobelstiftelsen.

(Forts.)

reservationen, men detta är alldeles oformligt, ty både motionen och reservationen ha, såsom redan påpekats, en sådan stilisering, att de ej kunna bifallas. De kunna ej leda till något, ty reservationen upptager något annat och mer än motionen och något, som icke bevillningsutskottet har velat vara med om. Detta är, som sagdt, något alldeles oformligt. Motionen omfattar ju blott en af de utgående skatterna, i stället för att det är två skattesatser: dels bevillningstaxering och dels inkomstskatt.

Huru jag än ser frågan, är det omöjligt, att något resultat kan bli af motionen, och det synes därför ej heller vara mycket värdt att tala därom. Men då en af motionärerna har redogjort för fondens tillstånd o. s. v., så vill jag säga, att det är en sak, som ej hör hit, ty här hafva vi blott att tala om skattefrihet eller icke. Han sade bland annat, att herr Nobel har stiftat dessa pris i synnerhet för utländingar, »drömmare», såsom han kallade dem. Afven om så vore, att detta skulle vara pris till »drömmare», kan det väl ej vara en anledning för oss inom Riksdagen att också öfvergå till drömmarenes antal och bifalla förslaget. Herr talman, jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan och afslag å reservationen.

Herr Sta aff: Jag hade ej tänkt, herr talman, att yttra mig i denna fråga, men dels har jag uppkallats af något, som herr Hjärne yttrade, mot hvilket jag vill söka inlägga en liten protest, och dels önskar jag att äfven få tillägga några ord om själfva saken.

Då herr Hjärne framhöll, att prisen i alla fall, sådana de nu äro, hafva en, såsom han uttryckte sig, orimlig storlek — jag tror, att ungefär så föll sig hans yttrande — och att det ej skulle skada, ifall de blefve något inskränkta, så måste jag säga, att jag finner i detta hans yttrande en fortsättning på något, som i Nobels fosterland vid behandlingen af hans yttersta vilja gjort sig gällande, men som redan förut har på mig verkat något motbjudande. Jag tror nämligen, att, då en man på detta sätt donerat hela eller den öfverväldigande delen af en stor, genom snille och arbete förvärfvad förmögenhet till ideella ändamål på det sätt *han* ansett lämpligt, det kanske vore litet påfordradt att visa någon pietet för hans vilja, sådan den har blifvit uttalad i hans testamente. Och med de ofantligt många vridningar på detta testamente, hvarigenom Nobelstiftelsen slutligen ordnats, synes det mig, som om den principen kanske blifvit en smula trädd för nära; och ännu mera framträder detta, när herr Hjärne såsom skäl att ej bifalla, hvad motionärerna och reservanterna ha föreslagit, uttalade den åsikten — hvilken han ansåg vara riktig och böra accepteras af alla, förmodar jag, — att prisen redan nu voro för stora. Jag menar, att vi kanske icke böra sätta oss allt för mycket till doms öfver Nobels afsikt. Jag tror också för

min del, att det är möjligt, att hela denna donation hade verkat mera och till större välsignelse, om den utdelats på annat sätt och med mindre pris. Men jag är icke säker på, att man bör sätta sitt eget omdöme därvidlag öfver den dödes vilja, hvilken redan i högst betydlig mån efter min mening blifvit tummad.

Ang. bevillningsfrihet för Nobelstiftelsen.

(Forts.)

Hvad nu angår själfva den här föreliggande saken, vill jag säga, att jag principiellt instämmer med motionärerna och reservationerna. Och likväl kan jag för min del icke nu bifalla hvarken reservationen eller motionen. Jag vet, om Nobelstiftelsen och dess skötsel på en gång något för mycket och något för litet för att kunna göra detta. Jag vet, att den stiftelsen icke alltid och till alla delar har skötts på ett sätt, som efter min mening öfverensstämt med den anda, som skulle ligga till grund för, att Riksdagen bifölle motionen eller reservationen. På samma gång vet jag för litet, ty jag vet icke uti detalj, huru Nobelstiftelsen har till den ene och andre — däribland icke uteslutna släktingar och vänner till dem, som besluta — utdelat honorar, ganska betydande i förhållande till det bestyr, de haft att utföra. Därför vill jag för min del säga, att jag icke denna gång kan gifva min röst åt motionen. Men jag anmanar de ärade motionärerna att till de styrande i Nobelstiftelsen säga: Gif oss fullständiga upplysningar om samtliga de honorar och arfvoden, som af Nobelstiftelsen utbetalas, och låt oss framlägga detta! Jag är mycket tveksam, huruvida de styrande i Nobelstiftelsen komma att hysa ett så stort intresse för, att prisen icke inskränkas genom beskattning, att de vilja framlägga en sådan fullständig tablå. Men om de göra det, då blir det tillfälle att fullständigt granska och se till, om skötselfn är sådan, att Nobelstiftelsen förtjänar så stort understöd från statens sida, som fritagandet från beskattning utgör.

Herr Hedlund: Jag vill med anledning af den siste ärade talarens yttrande endast nämna, att för hvarje år af nettovinsten afsattes en fjärdedel, som går till de olika institutionerna för att användas till Nobelinstitutionen. Det är dessa institutioners sätt att använda de åt dem anvisade medlen, som talaren afsåg; och det är något, som jag alls icke nu ämnar ingå på. Men beskattningen, den gäller de återstående tre fjärdedelarna, som uteslutande gå till pris och som icke kunna minskas genom några andra åtgärder än endast och allenast genom beskattning.

Öfverläggningen var härmed slutad. Efter af herr talmannen å de därunder framställda yrkandena gifna propositioner blef utskottets hemställan af kammaren bifallen.

§ 13.

Härefter föredrogos hvart för sig och blefvo af kammaren godkända:

bevillningsutskottets memorial n:o 7, i anledning af Riksdagens justitieombudsmans framställning angående stämpelfrihet för expeditioner i ärenden rörande utbetalning af rese- och trakta-
mentsersättning; samt

lagutskottets utlåtanden:

n:o 4, i anledning af dels justitieombudsmannens framställning om åtgärder för större skyndsamhet i fråga om för brott häktade personers inställande för domstol, dels ock två i liknande syfte afgifna motioner;

n:o 5, i anledning af väckt motion om ändring af § 5 i förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket den 26 januari 1894; och

n:o 6, i anledning af väckt motion angående tillägg till § 21 i grufstadgan.

§ 14.

Efter föredragning häruppå af lagutskottets utlåtande n:o 7, i anledning af väckt motion angående förmånsrätt i konkurs för under arbetsgifvares förvaltning stående medel, tillhöriga hans arbetstagares sjuk-, begravnings- eller pensionskassor, lämnades på begäran ordet till:

Herr Ekman, som anförde: Herr talman, mina herrar! Jag skall icke tillåta mig att ingå på ett bemötande af de juridiskt-principiella skäl, som föranledt utskottet att komma med sitt förslag, »att förevarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda». Det är andra skäl, som föranledt mig att här begära ordet. Jag anhåller att få hänvisa till hvad utskottet i sitt betänkande på sidan 13 yttrar: »Visserligen är det ett beklagligt förhållande — säger utskottet — om en kassa af i motionen angifven art, helst om den till afsevärd del åstadkommits äfven genom under en lång följd af år af arbetarne gjorda tillskott, genom arbetsgifvarens insolvens går helt eller delvis förlorad. Men till förebyggande häraf böra efter utskottets åsikt helt andra utvägar tillitas än den i motionen ifrågasatta, nämligen i syfte att friställa en dylik kassa. Och äro åter de af arbetsgifvaren gjorda tillskotten lämnade under förutsättning, att han själf skall förvalta kassan och hafva dess medel innestående i sin affär, kunna arbetarne ej sägas hafva till kassan fått en sådan själfständig rätt, att densamma enligt vanliga rättsgrunder kunnat på bekostnad af öfriga oprioriterade fordringsägare tilläggas förmånsrätt för medlen i arbetsgifvarens konkurs.»

Utskottet anser sålunda — under beklagande, att så är förhållandet — att det är alldeles gifvet, att de medel, som af arbetarne kunnat blifva insatta i en sådan gemensam kassa, skola ingå i konkursmassan vid arbetsgifvarens inträffade obestånd. Å

andra sidan är den enda fingervisning, som utskottet funnit anledning lämna för undvikande af ett sådant förhållande, att kassan skall friställas från arbetsgifvaren. Det har säkert varit mycket lättare för utskottet att gifva denna fingervisning, än det blir att i praktiken följa den.

Dessa kassor bildas i de flesta fall på det sättet, att arbetsgifvaren förbinder sig att anslå ett kapital såsom grundfond för en sådan kassa, under förutsättning bland annat att arbetarne ärligen tillskjuta vissa bestämda belopp. Det ligger i sakens natur, att, i synnerhet om arbetsgifvaren drifver en mindre rörelse, det är vida lättare för honom att anslå medel till en sådan fond, att bilda en sådan kassa, om beloppet får kvarstå i hans rörelse, än om beloppet skall ifrån rörelsen frigöras eller, som utskottet här säger, »friställas». Man skulle då kunna tänka sig den lösningen, att åtminstone de medel, som *arbetarne* önska tillskjuta, kunde »friställas» och särskildt förvaltas. Ja, i teorien går det nog för sig. Men jag undrar, mina herrar, om det verkligen är att antaga, att om en arbetsgifvare gör ett sådant anbud till sina arbetare: »Jag skall anslå ett så och så stort belopp till en sådan fond, under förutsättning att ni sedermera vilja ärligen insätta under min förvaltning ett så och så stort belopp», jag undrar då, om det verkligen kommer i fråga, att arbetarne därpå ge det svaret: »Vi tacka för erbjudandet, men vi acceptera det icke under annan förutsättning, än att de medel, vi sålunda tillskjuta, få friställas och af oss själfva förvaltas.» *Jag* tror det icke.

För min del hade jag vågat hoppas, att utskottet åtminstone skulle kunnat komma till en sådan lösning, att ett förslag kunnat framkomma, genom hvilket de medel, som af arbetarne bevisligen blifvit tillskjutna, kunde friställas från att ingå uti arbetsgifvarens konkursmassa. Jag har icke förmåga att framkomma med ett sådant förslag, men kapaciteten därtill torde finnas inom lagutskottet.

Herr talman, jag skall icke tillåta mig att mot ett enigt lagutskott här framkomma med ett bestämdt yrkande, detta så mycket mindre, som frågan redan i Första Kammaren afgjorts i enlighet med lagutskottets hemställan. Men jag har icke kunnat underlåta att påpeka detta förhållande och vill uttala den förhoppningen, att, om också Riksdagen detta år bifaller utskottets förslag, frågan om tryggheten af de tillskott, arbetarne själfva lämna till sådana kassor, som det här gäller, icke må anses härigenom för all framtid fallen.

I detta anförande instämde herrar *Byström, Eklund, Thorsson, Wavrinsky* i Stockholm och *Räf*.

Herr Zetterstrand: Anledningen till att lagutskottets utlåtande gått i den riktning, som här är fallet, är, som herrarne

af utlåtandet torde hafva funnit, att hela tidens riktning i lagstiftningen går därhän att så mycket som möjligt söka inskränka de så kallade tysta förmånsrätterna. Man tyckte då, att det vore underligt, att, när en sådan riktning gör sig gällande, man samtidigt skulle öka de så kallade tysta förmånsrätternas antal. Lagutskottet har till fullo behjärtat de skäl, som tala för denna motion, men dock icke trott sig om att gå den till mötes i det här fallet.

I det fall, som den förre talaren omnämnde, att arbetsgifvaren skänker ett belopp till en kassa, med villkor att det skall kvarstå under hans förvaltning, så är det hans sak att göra detta och däremot kan ingen invändning göras. Men det vore icke fullt lämpligt, om med ett dylikt skänkande skulle förbindas det villkoret, att de medel, som arbetarne komme att tillskjuta, också skulle stå under hans förvaltning. Det är i stället önskvärdt, att något dylikt icke måtte ifrågakomma. Och nu för tiden, när man har kreditanstalter, så pass utvecklade som de äro, då man är i tillfälle att insätta pengar snart sagdt öfver hela landet, i postsparbanken, sparbanker och dylikt, vore det väl icke välbetänkt, om arbetsgifvaren skulle fordra, att arbetarnes tillskott skulle insättas hos honom. Han borde i stället uppmana dem att, med hänsyn till framtida säkerhet, placera dessa penningar på ett mer betryggande sätt; ja, han bör gå så långt, att, om han vill ge penningar till en dylik kassa, han då icke heller förbehåller sig förvaltningen af dem, utan, med tanke på den risk, som detta kan medföra, medgifva, att äfven dessa penningar sättas under särskild förvaltning. Därhän har lagutskottet önskat, att man måtte gå, så att dylika kassor skulle komma att friställas så mycket som möjligt. Under förhoppning, att i regel så måtte ske och inga stora olägenheter måtte inträffa, har lagutskottet, just med tanke på olämpligheten utaf de tysta förmånsrätterna, hemställt, att motionen icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 15.

Slutligen föredrogs och godkändes lagutskottets utlåtande n:o 8, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 8 § i lagen den 13 juli 1887 angående handelsregister, firma och prokura.

§ 16.

Justerades protokollsutdrag.

§ 17.

Till bordläggning anmäldes bevillningsutskottets betänkanden: n:o 8, i anledning af väckt motion om ändring af 17 § bevill-

ningsförordningen och 8 § instruktionen för taxeringsmyndigheterna;

n:o 9, i anledning af väckt motion om ändring i gällande bestämmelser angående viktsatsen för inrikes bref; och

n:o 10, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående stämpelafgiften för bevis om insättning å depositions- och kapitalräkning; samt
lagutskottets utlåtanden:

n:o 9, i anledning af väckt motion angående lagbestämmelser, i syfte att hjulringar å arbetsåkdon skola hafva viss fastställd bredd;

n:o 10, i anledning af väckt motion om ändring af § 136 i skiftesstadgan m. m.; och

n:o 11, i anledning af väckt motion angående ändring af 35 § väglagen, i syfte att ökad inflytande å förrättningsmännens beslut må beredas vid vägsyner biträdande nämndemän.

§ 18.

Afgåfvos följande motioner, nämligen:

af herr *C. F. Vahlquist*, n:o 183, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad anordning af rikets allmänna läroverk samt lönereglering för de vid dem anställda lärare; och

af herr *H. G. Hjärne m. fl.*, n:o 184, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad anordning af rikets allmänna läroverk samt lönereglering för de vid dem anställda lärare.

Dessa motioner blefvo på begäran bordlagda.

§ 19.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>H. F. A. E. Pantzarhielm</i>	under 2 dag. fr. o. m. d. 19 febr.,
» <i>O. Olsson</i> i See	» 2 » » » » » 19 »
» <i>A. Jönsson</i> i Yngsjö	» 8 » » » » » 20 » och
» <i>E. Nilsson</i> i Kattleberg	» 8 » » » » » 20 » .

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,23 e. m.

In fidem
Herman Palmgren.